

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ
ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚਾ
ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ?

*Revamping of
Gurdwaras
Management System*

A PRESENTATION FROM KES SAMBHAL PARCHAR SANSTHA

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ??

ਨਵੇਂ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ, ਲਗਨ ਤੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਸ਼ਲਾਘਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਐਸੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਸਲੇ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਤੇ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੀ ਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਪੂਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਘਾਟ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ। ਵਖਰੇਵੇਂ ਇੰਨੇ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਰਿਆਦਾ ਲਈ ਵੀ ਲੜਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਕੈਲੰਡਰ ਲਈ ਵੀ ਲੜਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਵੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਉਛਾਲਦੇ ਹਾਂ। ਸੋ ਜੋ ਵੀ ਪੰਥ ਦਰਦੀ ਹਨ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਆਪਸੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਮਿਲਵਰਤਣ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਨਵਾਂ ਢਾਂਚਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੇਸ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਇਕ ਡੋਕੂਮੈਂਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਜ ਸਤੰਭ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ-

1. ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ
2. ਤਖਤ ਜੱਥੇਦਾਰ ਬੋਰਡ (ਟੀ.ਜੇ.ਬੀ.)
3. ਟੀ.ਜੇ.ਬੀ. ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ
4. ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਰਵਿਸ (ਐਸ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ.)
5. ਕੰਸੋਲੀਡੇਟਿਡ ਫੰਡ ਆਫ ਸਿਖਸ (ਸੀ.ਐਫ.ਐਸ.)

ਅਸੀਂ ਇਸ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਕਰਾਂਗੇ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਤੰਭਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਦੇ ਦੋ ਸਤੰਭਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਪੰਜੋਂ ਸਤੰਭ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਕੀ ਹੱਕ ਤੇ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਹੈ, ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਧੁਰਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬਣੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੰਘੀ ਅੰਗਾਂ ਵੱਜੋਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਣਗੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਉਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਜੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਹੋਣਗੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ।

ਤਖਤ ਜੱਥੇਦਾਰ ਬੋਰਡ (ਟੀ ਜੇ ਬੀ)

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਪੰਥ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਤਖਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਲਈ ਸਿਰਜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਮਤੇ ਪਾਸ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਾ ਆਭਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਤਨਖਾਹ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਪਿਆ

ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਦੀ ਪਦਵੀ ਸਰਵਉੱਤਮ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਕਈ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪਿੱਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਐਸੇ ਕਈ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਜੋ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਏ। ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੇ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਲਈ ਇਕ ਸਿਸਟਮ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਸਿਸਟਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਪੂਰੇ ਪਰੋਸੀਜ਼ਰ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਐਸੇ ਫੈਸਲੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਹੋਰ ਤਖ਼ਤ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਪੰਜੋਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤਖ਼ਤ ਜਥੇਦਾਰ ਬੋਰਡ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਛੇ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਜਾਣ ਸਕੇ, ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਕ 10 ਮੈਂਬਰੀ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ

ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇਕੱਲੀ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧਤਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਹਰ ਉਹ ਸੂਬਾ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋ ਜਾਂ ਉਸਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ ਉਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰ ਸਕੇ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਸਕੇ। ਅੱਜ ਅਨੇਕਾਂ ਐਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਯੁਕਤ ਬੰਦੋਬਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਜਮਗੜ੍ਹ, ਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਹੱਥ ਲਿਖਿਤ ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਪਰ ਜਿਸਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਆਗਰਾ ਤੋਂ ਟੀਮ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਦੇਖਦੀ ਹੈ। ਅਗਰ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਐਸੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੱਲ ਉਚਿਤ ਲੋੜੀਂਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯੂ.ਪੀ., ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਵੀ ਐਸੇ ਕੁਝ ਧਾਰਮਕ ਅਸਥਾਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਦੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਹੋਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਤਦ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਦ ਤੋਂ ਉਥੇ ਅਲੱਗ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ ਹੈ ਉਥੋਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਲੱਗ ਕਮੇਟੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਂਦੇੜ ਵਿਖੇ ਵੀ ਅਲੱਗ ਬੋਰਡ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਾਨਤਾ ਲਈ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਫ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਹਿਮਾਚਲ ਵਿਚ, ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ, ਉਤਰਾਂਚਲ ਵਿਚ, ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ, ਵੈਸਟ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਫੀ ਹੈ ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਰਕੇ ਤੇ / ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨਾ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਐਸੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨੇੜਲੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਹੋਵੇ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੈਸਟ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅੰਡਮਾਨ

ਨਿਕੋਬਾਰ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਤੇ ਪੂਰਬੀ ਸਟੇਟ ਆਸਾਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੂਰਬ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਵੀ ਇਕ ਐਸਾ ਸੰਗਠਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਪੂਰਬੀ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਹੈਡ ਆਫਿਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧੀ ਸਾਹਿਬ, ਆਸਾਮ ਵਿਖੇ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਹਾਰ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਝਾਰਖੰਡ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗੋਆ ਤੇ ਹੋਰ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀਜ਼ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦਖਣ ਦੇ ਚਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਛੋਟਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਉਥੇ ਇਕੋ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਕਾਫੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹੈ ਉਥੇ ਦੋ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਟੋਰੰਟੋ ਈਸਟਰਨ ਸਾਈਡ ਤੇ ਹੈ ਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵੈਸਟਰਨ ਸਾਈਡ 'ਤੇ ਦੋਨੋਂ ਸਾਈਡਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਸੋ ਈਸਟਰਨ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਵੈਸਟਰਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਖਰੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ ਉਥੇ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹੈਡ ਕੁਆਰਟਰ ਉਸ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹੋਣ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਨਾਂਦੇੜ, ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਉਥੇ ਹੈਡ ਕੁਆਰਟਰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਜਾਂ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਆਦਾ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਵੈਸਟ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਕੋਲਕਾਤਾ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਉਥੇ ਹੈਡ ਕੁਆਰਟਰ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਆਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਲੰਡਨ। ਇਕ ਸਵਾਲ ਇਥੇ ਇਹ ਉਠੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ। ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੀਡਰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ, ਰਕਬਾ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ 10,000 ਸਿੱਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 10 ਮੈਂਬਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਉਥੋਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਪਯੁਕਤ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹੈਡ ਕੁਆਰਟਰ ਕਿੱਥੇ ਹੋਵੇ ਇਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਅੜਚਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਗਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਆ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਰਾਇ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਹਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਿਉਂ?

ਕੁਝ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਸੁਆਲ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦ ਸਭ ਕਮੇਟੀਆਂ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਤਦ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਜਿਆਦਾ ਪਾਵਰਜ਼ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਹੋਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਹੋਣਾ ਇਸ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਆਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕੋਲ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਿਆਦਾ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਕੋਲ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਵੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਿਆਦਾ ਸਿੱਖ ਅਫਸਰ ਹਨ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਆਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਜਿਆਦਾ ਹਨ। ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ

ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਅਦਾਰਾ ਵੱਡਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਜਿਆਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਐਸ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਲਈ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਮਨਿਸਟਰੀ ਦਾ ਤੇ ਇੰਪਲਾਇਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਨਿਭਾਉਣੀ ਹੈ। ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦਾ ਇਹ ਕੰਮ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਅਸੀਂ ਐਸ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਕਮਿਸ਼ਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਕਰੇਗੀ।

ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇ??

ਭਾਵੇਂ ਜਿਆਦਾਤਰ ਪੰਥ ਦਰਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਨਾਉਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡ ਕੇ, ਪੈਸੇ ਵੰਡ ਕੇ ਤੇ ਹੋਰ ਨਜਾਇਜ਼ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀਆਂ ਚੰਗੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਚੋਣਾਂ ਲੜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਚਰਿੱਤਰ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਕੋਸ਼ਾਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਮਜਬੂਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਚੋਣ ਲੜਣ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰ ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਇੰਨੇ ਲਾਂਛਨ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜੋ ਇਜ਼ਤ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਭਾਵੇਂ ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਢੰਗ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਹੈ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦੂਸਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਲੋਕ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜਨਾ ਚਾਹੁਣਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਯੋਗਤਾ ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਇਲਾਕੇ ਤੇ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇਗੀ। ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਹਿਲੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਅਨੂਕੂਲ ਜੀਵਨ ਨਾ ਜੀਅ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਸੋ ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਸ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਜੋ ਰੋਮਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਜਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲਤ ਢੰਗ ਅਪਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਕੁਝ ਰੂਲਸ ਬਣਾਵੇ। ਸਾਡੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਲੜਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਰਾਬ ਜਾਂ ਧਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਣ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਕੋਈ ਦਾਨ ਲਵੇ। ਇਹ ਖਰਚਾ ਉਸਨੂੰ ਆਪ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮੁਕੱਰਰ ਹੱਦ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਚੋਣ ਭਾਵੇਂ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਹੋਵੇ, ਦਿ.ਸਿ.ਗੁ.ਪ੍ਰ.ਕ. ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ। ਅੱਜ-ਕਲ੍ਹ ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬੁਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਰਤ ਕੇ, ਝੂਠੀਆਂ-ਸੱਚੀਆਂ ਤੋਹਮਤਾਂ ਲਾ ਕੇ, ਜਾਂ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਦੁਰਉਪਯੋਗ ਕਰਕੇ ਉਸਦਾ ਚਰਿੱਤ੍ਰ-ਹਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਹੀ ਲੋਕ ਬਦਨਾਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਛਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਜੋ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਲ ਬਨਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੀ ਦੂਸਰੇ ਐਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ, ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ

ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਹ ਕੀ ਕਰੇਗਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੀ ਉਹ ਗੱਲ ਕਰੇ। ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਰੂਲ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਣ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਕੇਸ ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕੁਝ ਸੂਬਾਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਐਸੇ ਲੋਕ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਆਸਥਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜੋ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਐਸੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਕਲੀਗਰ ਤੇ ਸਤਨਾਮੀਏਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਐਸੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਨੌਮੀਨੇਟ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਲੋਕ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਣਗੇ, ਉਥੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਜੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਉਹਦਾ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਬੀ.ਏ. ਪਾਸ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਐਸਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਵ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਧੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵਿਆਹੇ ਹੋਣ, ਅਗਰ ਕੋਈ ਪਤਿੱਤ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦਸਵੀਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਣੀ ਬੋਲਣੀ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਸਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਮਨਲ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕੋਈ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਕੰਮਪਲੇਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਗਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਠੀਕ ਸਮਝੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਨੌਮੀਨੇਟਿਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਐਸੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹੋਰ ਕਈ ਪੱਖੋਂ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾਮਧਾਰੀ, ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀ ਆਦਿ।

ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਹੋਰ ਉਹਦੇਦਾਰ ਚੁਨਣਗੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਪਦਵੀ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਨ ਵੇਲੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲੀ ਪੰਡ ਕਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਬਾਅ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਲਈ 5 ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਨੇ। ਇਹ 5 ਮੈਂਬਰ ਯੋਗਤਾ, ਤਜਰਬੇ ਤੇ ਸੀਨੀਓਰਿਟੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣਗੇ। ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਟੇਟ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਬਣੇਗੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰ ਹੋਣ ਦਾ ਐਡੰਟੀ ਕਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸਿੱਖ ਦੀ ਕੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਜਥੇਦਾਰ ਤਖਤ ਬੋਰਡ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਕਰੇਗੀ। ਇਥੇ ਇਹ ਦਸ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੇ ਜੋ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਸੀ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ

ਕਮੇਟੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਤਦ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨੋਮੀਨੇਟਿਡ ਮੈਂਬਰ

ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਕੋਐਪਟ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਮੈਂਬਰ ਇਕ ਵੱਡੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਸਕਣ ਤੇ ਇਕ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਚੁਣੇ ਜਾਣ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਇਓਡਾਟਾ ਸਮੇਤ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਕੋਲ ਭੇਜਣਗੇ। ਜੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਜੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਭੇਜੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ 50 ਮੈਂਬਰਾਂ ਤਕ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਲਈ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੋਮੀਨੇਟ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਇਓਡਾਟਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨੋਮੀਨੇਟਿਡ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਏਗੀ। ਅਗਰ ਬਾਇਓਡਾਟਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਸ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਨਾਮ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਮਿਲ ਜਾਏਗੀ ਤਾਂ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਇਹਨਾਂ 25 ਤੋਂ 30 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਯੋਗਤਾ, ਤਜਰਬੇ ਤੇ ਸਿਨਿਉਰਿਟੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 5 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਏਗੀ। ਇਹ ਸੰਪੂਰਨ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ, 5 ਮੈਂਬਰ ਤੇ 5 ਨੋਮੀਨੇਟਿਡ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ, ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਕਰੇਗੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਨੋਮੀਨੇਟ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਨੋਮੀਨੇਟਿਡ ਮੈਂਬਰ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਰਵਿਸ 'ਚੋਂ, ਜੋ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰੈਂਕ ਦੇ ਹੋਣਗੇ ਮੈਂਬਰ ਨੋਮੀਨੇਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਨੋਮੀਨੇਟਿਡ ਮੈਂਬਰ ਐਸੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਚੋਂ ਲਏ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ 'ਚੋਂ ਨੋਮੀਨੇਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਇਕ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ 'ਚੋਂ, ਇਕ ਵਿਦਿਅਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕਿਸੀ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਨਾਮਨਾ ਖਟਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹਨਾਂ ਨੋਮੀਨੇਟਿਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 6 ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 8 ਮੈਂਬਰ, ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਨੋਮੀਨੇਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਜੱਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਟਰਮ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਤੱਦ ਨਵੀਂ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਫਿਰ ਤੋਂ ਮੈਂਬਰ ਨੋਮੀਨੇਟ ਕਰੇਗੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਜੋ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਕਰੇਗੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇਹ 4 ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹਿਣਗੇ। ਜਿਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਦੂਸਰਾ ਨੋਮੀਨੇਟਿਡ ਮੈਂਬਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਵਾਲੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਸਿਰਫ ਨੋਮੀਨੇਟਿਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇਗੀ, ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਪੂਰੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਬਾਡੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਦੇਦਾਰ, ਪੰਜ ਮੈਂਬਰ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਤੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰ ਨੋਮੀਨੇਟਿਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।

ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਕੰਮ

ਕਿਉਂਕਿ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ, ਇਸਦੀਆਂ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਤੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਹੁਣ ਵੀ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਾਲੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਖੇਤਰ ਵਧਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਹੋਰ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਸੈੱਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਸ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਧਰਮ

ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਲਈ ਕਮੇਟੀ, ਬਿਲਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ, ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਕਮੇਟੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਕਮੇਟੀ ਆਦਿ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦੇ ਬੰਦੇ ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਾਇਨੈਂਸ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਸੀ.ਏ., ਬਿਲਡਿੰਗ ਮਿਟੈਂਨੈਂਸ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਐਸ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਸੇਵਾ ਵਿਚੋਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦਾ ਬੰਦਾ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੇ ਕੰਮ

ਕੁਝ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਡੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਨਾਲ ਵੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਕਮੇਟੀ ਇਕ ਮੈਰਿਜ ਬਿਊਰੋ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਐਪਲਾਇਮੈਂਟ ਐਕਸਚੇਂਜ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਵਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਰਥਿਕ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤੀਆਂ ਦਰਾਂ ਤੇ ਕਰਜੇ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਵਿਉਪਾਰ ਗਾਈਡੈਂਸ ਲਈ ਸਲਾਹ ਸੈਂਟਰ ਖੋਲ੍ਹਣੇ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਦੇਸੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਸਲ ਉਪਜਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਉਣੇ, ਕੈਂਪ ਲਗਾਉਣੇ, ਕਿਸਾਨ ਮੇਲੇ ਕਰਵਾਣੇ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਜਿੱਥੇ ਚੰਗੇ ਸਕੂਲ ਕਾਲਜ, ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਟੈਕਨੀਕਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇਖੇਗੀ ਉਥੇ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕੋਰਸਸ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹੇਗੀ। ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਕੀ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਨਪਸੰਦ ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸਦੀ ਚੰਗੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਕੇ ਉਲੰਪਿਕ ਦੇ ਲਈ ਟੀਮਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਬੱਡੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪੇਂਡੂ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਮੇਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਤੇ ਕੈਂਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗਤਕੇ ਨੂੰ ਇਕ ਖੇਡ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋ ਸਕੇ।

ਬਿਲਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਜਿੱਥੇ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਦੀ ਟੁੱਟ-ਭੰਨ ਤੇ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇਖੇਗੀ ਉਥੇ ਹੀ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਠੀਕ ਢੰਗ ਤੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇਗੀ। ਕਈ ਦਾਨੀ ਲੋਕ ਜਮੀਨ ਜਾਂ ਬਿਲਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਮੇਟੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਂਦੀ ਤੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਉਸਦਾ ਦੁਰਉਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਥਾਨ ਜਾਂ ਬਿਲਡਿੰਗ ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਆਰਥ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਨਾ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਕੈਰੀਅਰ ਗਾਈਡੈਂਸ ਸੈਂਟਰ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹੇਗੀ ਤਾਂ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਸਹੀ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਐਸੇ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਜੋ ਕੋਰਟਾਂ ਕਚੈਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਵੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਆਰਬੀਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦਹੇਜ ਦੇ, ਤਲਾਕ ਦੇ ਜਾਂ ਘਰੇਲੂ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਸੈੱਲ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਮਾਜਿਕ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਜੁਆਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵੱਡੇ ਅਮੀਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਵਾਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਜੁਆਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੋੜਣ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਸਕੱਤਰੇਤ

ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਦੀ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਥੱਲੇ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਹੇਠਾਂ ਸਾਰੇ ਮਹਿਕਮੇ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕੰਮ ਕਰਣਗੇ। ਸਟਾਫ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਰਖਿਆ ਜਾਏਗਾ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਹਾਂ ਤੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਦਿ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਲੋੜ ਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਖਰਚੇ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਿਆ ਜਾਏਗਾ।

ਕਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਸਾਈਜ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੋ ਐਸੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣਗੀਆਂ ਤੇ ਉਹੀ ਸਟਾਫ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਗੀਆਂ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੱਚਮੁਚ ਲੋੜ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਕ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦਾ ਗਠਨ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਚੋਖੀ ਹੈ ਤਾਂ ਐਸੀ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੋ ਐਸੀ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਕੇ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੇ।

ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਠੇਕਾ ਨਹੀਂ ਨਿਸਕਾਮ ਸੇਵਾ ਹੈ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਕਾਰਸੇਵਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਅਨੋਖਾ ਹੈ। ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਸਰੀਰਕ ਉੱਦਮ ਰਾਹੀਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਹਿਤ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪੰਨ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਦ ਆਪ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਰਹੇ ਤਦ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਨੁਯਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਲਈ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਦੀ ਬਾਉਲੀ ਬਨਾਉਣ ਸਮੇਂ ਵੀ ਕਾਰਸੇਵਾ ਦੀ ਵਿਧੀ ਅਪਨਾਈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਕਾਰਸੇਵਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਜਦ ਜਦ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ 17 ਜੂਨ 1923 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸਤੋਂ 50 ਵਰ੍ਹੇ ਬਾਅਦ ਜਦ 31 ਮਾਰਚ, 1973 ਨੂੰ ਫਿਰ ਇਹ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ 10 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। 25 ਮਾਰਚ 2004 ਨੂੰ ਫਿਰ ਐਸੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਹੁਣ ਕਈ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਕਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਕੰਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਜਾਂ ਕੰਮ ਐਸੇ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ। ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰੇ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਗਲਤ ਹੋਵੇ ਪਰ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦੇ ਠੇਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਸੀ ਵਿਧੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਅਨੁਸਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਰੇਖ ਵਿੱਚ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਅਗਰ ਉਹ ਭਾਵਨਾ ਸੱਚੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਜੋ ਵੀ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹਰ ਹਫਤੇ ਸਬੰਧਤ ਗੋਲਕਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ 5 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਪੂਰਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਮਾਇੰਦਾ, ਉਥੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚੋਂ ਸਨਮਾਨਤ ਵਿਅਕਤੀ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੂਰਾ ਹਿਸਾਬ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਪੰਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਿਸਾਬ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ

ਵਿੱਚ ਜੁੜਨਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਦਸਵੰਧ ਰੱਖ ਕੇ ਕਮੇਟੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ 4 ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਰਸੇਵਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੋਲਕਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵੇਲੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋੜਨੇ ਹਨ ਉਹ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 3 ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਜੋ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹਨ, ਅਗਲੇ 3 ਮਹੀਨੇ ਹੋਰ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲੱਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਸਨਮਾਨਤ ਵਿਅਕਤੀ ਲੈਣੇ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਸੇਵਾ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਖਰਚੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ (ਮਿੱਥਿਆ ਹੋਇਆ ਸਮਾਂ) ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਤੇ ਵੇਚਰਜ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੇ ਹਿਸਾਬ ਵਿੱਚ ਖਰਚਿਆਂ ਵਜੋਂ ਜੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਜੋ 10% ਕਾਰਸੇਵਾ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਵਿੱਚੋਂ ਰੱਖੇਗੀ ਉਹ ਉਸ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ 20% ਉਸਨੇ ਸੀ.ਐਫ.ਓ.ਐਸ. ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਠੋਕਿਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਸੇਵਾ ਲਈ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੋਰ ਠੋਕੇ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਸਿਸਟਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੰਮ ਲਈ ਵੀ ਠੋਕਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ ਸਬੰਧਤ ਕਮੇਟੀ ਉਸ ਲਈ ਟੈਂਡਰ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਟੈਂਡਰ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਠੋਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰੇਸੀਜ਼ਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਤੇ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਅਗਰ ਕੋਈ ਪੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਫਾਈਲ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਦਿਖਾਏ ਜਾ ਸਕਣ। ਰਾਈਟ-ਟੂ-ਇਨਫਾਰਮੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਹਰ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਪੰਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕੇ ਤੇ ਦੁਸਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇ।

ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇ??

ਭਾਵੇਂ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਧੁਰਾ ਹੈ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕ੍ਰਿਸਚਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੋਪ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹੈ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਉਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬੋਰਡ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸੰਸਥਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰ 4 ਜੱਥੇਦਾਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ (ਜੋ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਹੈ) ਜਾਂ ਤਾਂ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਰੱਕੀ ਕਰਕੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਕਰੇਗੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜੱਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਹਜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਬਿਹਾਰ, ਵੈਸਟ ਬੰਗਾਲ ਤੇ ਈਸਟਨ ਸਟੇਟਸ ਦੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇ। ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕਰਨ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦਿੱਲੀ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉਤਰਾਂਚਲ ਅਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕਰਨ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਇਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਲ ਕਾਲਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ। ਇਹ ਚੋਣ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਦੀ ਚੋਣ ਵਰਗੀ

ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਨ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜੱਥੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ

ਜੱਥੇਦਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਇਕ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਯੋਗਤਾ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰ ਜੱਥੇਦਾਰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬੀ.ਏ. ਪਾਸ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਡੂੰਘੇ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪਰਖਨ ਲਈ ਉਸਦੇ ਤਜਰਬੇ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਹੋਰ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮ.ਏ. ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜਨ ਆਦਿ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਉਸਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਫ਼ ਸੁਧਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਤੇ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਐਸਾ ਨਾ ਲਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜੋ ਉਸਦੇ ਚਰਿਤਰ ਨੂੰ ਗੰਦਲਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਤੇ ਕੋਈ ਕੇਸ ਆਦਿ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਹਾਏ ਹੋਏ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਤਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਵੀ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨਾ ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਾਰਾ ਬਾਓਡਾਟਾ ਉਥੋਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਹੈ ਉਸਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਰਿਕਮੈਂਡ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਉਸ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਤੇ ਪਾਰਿਵਾਰਿਕ ਬੈਕ ਗਰਾਉਂਡ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵੇ। ਚੋਣ ਸੀਕਰੇਟ ਬੈਲਟ ਰਾਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਾਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਦਸ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋਣ ਪੋਲਿੰਗ ਆਫਿਸਰਸ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਓਬਜ਼ਰਵਰ ਇਸ ਚੋਣ ਨੂੰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਚੀਫ਼ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੱਥੇਦਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਇਹ ਰਿਜ਼ਲਟ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣਗੇ ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਣਗੇ। ਅਗਰ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਚ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮਤਭੇਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਤਾਂ ਮਿਜ਼ੋਰਿਟੀ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਫੈਂਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਜੱਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਸੌਂਹ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿਵਾਈ ਜਾਏਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਮੇਟੀਆਂ ਇਕ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੌਂਹ ਚੁਕਾਉਣ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤਜਰਬੇ ਵਿੱਚ ਸੱਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰੋਜ਼ੀਡੇਂਟ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਗਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮਤਭੇਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇਹ ਸੌਂਹ ਚੁਕਾਏਗਾ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਚੁਕਾਈ ਜਾਏਗੀ।

ਤਖਤ ਜੱਥੇਦਾਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ

ਤਖਤ ਜੱਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਇਕ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦਾ ਹੈਡਕੁਆਟਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜੱਦ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਨਗੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਚਾਰ ਪਰਮਾਨੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ, ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸੈਕਟਰੀ (ਡਾਇਰੈਕਟਰ) ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸੈਕਟਰੀ (ਡਾਇਰੈਕਟਰ) ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ।

ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ

ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ 6 ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਮੈਂਬਰ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੇਂ 6 ਮੈਂਬਰ ਲਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ, ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ, ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀਆਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਇਕ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ, ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਿੱਖ ਆਫੀਸਰ (ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ) ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ 'ਚੋਂ ਜਿਸ ਨੇ ਨਾਮਨਾ ਖੱਟਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ 6 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨੋਮੀਨੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਦੋ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕਹੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨੋਮੀਨੇਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਇਹ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਫੈਂਸਲੇ ਨਾਲ ਨੋਮੀਨੇਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜ਼ੈਕਟ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੋਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਆਏਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਜ਼ੈਕਟਾਂ ਤੇ ਇਹ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਗੇ। ਫੈਂਸਲਾ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਅਗਰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚਾਰ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰ ਦੋ ਅਲੱਗ ਪੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੀ ਵੋਟ ਨੂੰ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇਂਦੇ ਹੋਏ ਫੈਂਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਇਕ ਅਫਸਰ ਏ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰ ਬੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫੈਂਸਲਾ ਏ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਜੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਕੋਈ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਏ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰ ਬੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫੈਂਸਲਾ ਬੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਫੈਂਸਲੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਕਰਨਗੇ।

ਤਖਤ ਜੱਥੇਦਾਰ ਬੋਰਡ ਤੇ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪਤਿਤ ਪੁਣੇ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ। ਤਖਤ ਜੱਥੇਦਾਰ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਜੋ ਸਵਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੰਨ ਵਿਚ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਸ਼ੀਕੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਖੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਤਖਤ ਜੱਥੇਦਾਰ ਬੋਰਡ ਨਿਪਟੇਗਾ ਤੇ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ। ਥੱਲੇ ਕੁਝ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਾਂਗੇ।

(ੳ) ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇੰਦੋਰ ਦੇ ਸ੍ਰ: ਮਾਲਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੇਸਾਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਸਮੱਸਿਆ ਨੇ ਘੇਰਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਾਲ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਅਗਰ ਪਤਨੀ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਕ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਰਿਆਦਾ ਭੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਗਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਸਮਾਜ 'ਚ ਉਹ ਹਾਸੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰ: ਮਾਲਕ ਸਿੰਘ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕਿਉਂਕਿ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੈ ਸੋ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਪਾ ਕੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨਾਲ, ਸਟਾਫ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ/ਕਮੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਗਰ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਪੂਰੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਕ ਹਫਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੋਲ

ਭੇਜਣਗੇ। ਐਡਵਾਈਜਰੀ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਬਣਾਏਗੀ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇਗੀ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਉਸਨੂੰ ਅਪਰੂਵ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਫਿਰ ਜਵਾਬ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਪੰਜੋਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਦਸਤਖਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਭੇਜ ਕੇ ਵੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੇ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਤਖਤ ਜੱਥੇਦਾਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵੀ ਬੁਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਕਦੋਂ ਬੁਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰੂਲ ਐਡਵਾਈਜਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹੀ ਬਨਾਉਣੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਉਦੋਂ ਬੁਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹੋਣ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਜਵਾਬ ਭੇਜਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਤਖਤ ਜੱਥੇਦਾਰ ਦੀ ਅਗਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਉਪਰੰਤ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵੈਸੇ ਤਖਤ ਜਥੇਦਾਰ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਜਰੂਰ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਅਗਰ ਕਿਸੀ ਮਸਲੇ ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਵੋਟਾਂ ਹੋਣ - ਭਾਵ ਕੀ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ, ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਉਹ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਤਿੰਨ ਵਿੱਚ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੀ ਵੋਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ 6 ਜਣੇ ਉਸ ਤੇ ਦਸਖਤ ਕਰਨਗੇ।

(ਅ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ (ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ) ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਮਸਲੇ ਤੇ ਮਤਭੇਦ ਹੋਵੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਖਤ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ੲ) ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਇਕ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੂਸਰੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਾਲ ਨਾ ਮਿਲਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਤਖਤ ਜੱਥੇਦਾਰ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਉਤਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਉਸ ਉਤੇ ਕਿੰਤੂ ਪਰੰਤੂ ਕਰਕੇ ਉਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤਖਤ ਜਥੇਦਾਰ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਨਾ ਕਰਵਾ ਲਵੇ।

(ਸ) ਅਗਰ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੱਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਏ ਜਾਣ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਢੁਕਵੇਂ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਭ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ 5 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜੱਥੇਦਾਰ 3 ਵਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਵ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ 15 ਸਾਲ ਤਕ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਜਥੇਦਾਰ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ 15 ਸਾਲ ਬਾਦ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ ਪਰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਖਤ ਦਾ ਜੱਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜੱਥੇਦਾਰ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੱਥੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਸਟਾਫ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਆਪਣਾ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸਟਾਫ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦੂਜੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ (ਸੈਕਰੇਟਰੀ) ਆਪ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸੈਕ੍ਰੇਟਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਟੇਟ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਯਾਂ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੀ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸੈਕ੍ਰੇਟਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ

1. ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਕਲਾਸ ਟੂ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਜਾਂ 5 ਸਾਲ ਕਲਾਸ ਵਨ ਦੀ ਸਰਵਿਸ 'ਤੇ ਤੈਨਾਤ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੈਨਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।
2. ਅਗਰ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਨਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਣੀ, ਪੜ੍ਹਣੀ ਅਤੇ ਲਿਖਣੀ ਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇ।
3. ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ 35 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇ।
4. ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਅਥਾਹ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਉਸਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚੋਂ ਝਲਕਦੇ ਹੋਣ।

ਕੋਈ ਵੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਫਤਰ ਦੇ ਸਟਾਫ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਗਰ ਜਰੂਰਤ ਸਮਝਣ ਤਾਂ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਲਈ ਵੀ ਕੋਈ ਬੰਦਾ/ਬੰਦੇ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਨਿੱਜੀ ਸਟਾਫ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਮਦਨ 'ਚੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ ਤੇ ਉਸਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਤੇ ਆਡਿਟ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕੰਟਰੋਲਰ ਆਫ ਅਕਾਊਂਟਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚਾ

ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹੈਡ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਸਦੀ ਜੁਆਬਦੇਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਣ ਦਾ ਹੈਡ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸਦੇ ਥੱਲੇ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਵਿਭਾਗ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਕਾਊਂਟ ਵਿਭਾਗ, ਹਿਊਮਨ ਰਿਸੋਰਸ ਵਿਭਾਗ, ਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਭਾਗ। ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਹੈਡ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਗੇ। ਅਕਾਊਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹੈਡ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 30 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸ ਸਾਲ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸ ਸਾਲ ਕਿਸੇ ਐਸੇ ਵਿਭਾਗ 'ਚ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸਦਾ ਕੰਮ ਐਕਾਊਂਟਸ ਜਾਂ ਰੈਵਿਨਿਊ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਸੈਂਟਰਲ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਉਸਦਾ ਰੁਤਬਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰਿਟਾਇਰਡ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਿਊਮਨ ਰਿਸੋਰਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਹੈਡ ਸੈਂਟ੍ਰਲ ਗੌਰਮੈਂਟ ਵਿਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਉਹ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਉਸਤੋਂ ਉੱਤੇ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਰੁਤਬੇ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਹੈਡ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਉਸਨੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮ.ਏ. ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜਨ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਣ ਭਾਵ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਅਨੁਕੂਲ ਬਿਤਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਕੀ ਫਰਕ ਹੈ?

ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਦੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਖੋਜ ਨਾਲ ਤੇ ਉਥੇ ਹੁੰਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਦੀ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀਆਂ, ਅਸੂਲ ਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਧਰਮ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਡੀਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੰਨ ਵਿਚ ਸੰਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਗਰ ਸੰਕੇ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਮਸਲਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਮਸਲਾ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤੱਸਲੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਗਰ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਉਤਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤਖਤ ਜੱਥੇਦਾਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਰੇਫਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਸਲਾ ਉਥੇ ਭੇਜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਸਾਲਾਹ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਡੀਲ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇ ਕੋਈ ਮਸਲਾ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਖਤ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਕੋਲੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਨੋਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛਾਪੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਬਾਰੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਰੂਲ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਬਣਾਉਣੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਗਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਗਵਾਲੀਅਰ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕੀ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਉਤਰ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਥੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਜੋ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਦੋਨੋਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਇਹ ਰੂਲ ਬਣਾਵੇ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੰਗਰ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਥੱਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਖਾਣ ਤੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਤੇ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਾਇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਕੌਮ ਦੇ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਫੈਸਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ

ਇਥੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਠ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ। ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਤਖਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ੩੦-੩੫ ਅਸਥਾਨ ਹੀ ਹੋਣਗੇ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸੰਕੇ ਨਿਵਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਭੇਜਣਗੇ। ਸਾਡੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਥੋੜੀ ਹੈ। ਜੱਦ ਹਰ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਇਹ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਨ ਦੀ ਤੱਸਲੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਟਕਰਾਉ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਟਕਰਾਵ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਆਖਿਰ ਵਿਚ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਹੋਰ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੈਡ ਦੇ ਪੱਤਵੰਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਾਡੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਾਰੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਧਾਰਕਮ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਹੈ ਜੱਦਕਿ ਬਾਕੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ (ਇਕੱਲੇ-ਇਕੱਲੇ) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਸਿੱਖ

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਫਸਰ ਲੋਵਰ ਕੋਰਟਸ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਟਕਰਾਵ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਗਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਸਲੇ ਤੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਗਿਆਸੂ ਦੀ ਉਸ ਨਾਲ ਤੱਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਉਸ ਉਤਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਵੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਲਾਹ ਨਾਲ ਫਿਰ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਖਤ ਜੱਥੇਦਾਰ ਬੋਰਡ ਦਾ ਫੈਂਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਫੈਂਸਲਾ ਹੈ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਉਸ ਤੇ ਕਿੰਤੂ ਪਰੰਤੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ।

ਅਗਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਿਵਰਣ ਦਿਆਂਗੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੋ ਸਤੰਭਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਲਈ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਿਬਟਨ ਲਈ ਧਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਇਸ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

-0-0-0-

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ??

ਭਾਗ-2

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਸਤੰਭਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋ ਸਤੰਭ ਹਨ

1. ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਰਵਿਸ (ਐਸ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ.)
2. ਕੰਸੋਲੀਡੇਟਿਡ ਫੰਡਸ ਆਫ ਸਿੱਖਸ (ਸੀ.ਐਫ.ਐਸ.)

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਰਵਿਸ (ਐਸ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ)

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੇਵਾ ਸਾਡੇ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਤੰਭ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਤੇ ਉਲੀਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਟੇਟ ਕੈਡਰ ਦੀ ਥਾਂ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸ ਵਾਂਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ 29 ਸਾਲ ਤੋਂ 28 ਸਾਲ ਤਕ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੋ ਬੀ.ਏ. ਪਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕੰਪੀਟੇਟਿਵ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿਚ ਬੈਠ ਸਕੇਗਾ। ਉਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜਰਨਲ ਅਵੇਅਰਨੈਸ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕੰਪਲਸਰੀ ਪੇਪਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੋ ਸਬਜੈਕਟ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਚੁਨਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਚਾਰ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲੇਗਾ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਜਿੰਨੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਲੁੜੀਏ ਹੋਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ।

ਇਸ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੋਸਟਿੰਗ ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਕਰੇਗੀ (ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਐਸ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਕਮੀਸ਼ਨ)। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭੇਜਣਗੀਆਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਅਫਸਰ ਕਿੰਨੇ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਬਣਾਏਗੀ ਜਿਥੇ ਉਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਜਿਆਦਾ ਮਹਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਰਕਬੇ ਤੇ ਕੁਲ ਜਨ ਸੰਖਿਆ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਨ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਮੱਧੇ ਨਜ਼ਰ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਫੈਂਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਉਦੇ ਪੁਰ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੈਪੁਰ ਵਿਚ ਦੋ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਕੇ ਕੁਲ 92 ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹਰ ਸੁਬਾਈ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀ ਜਰੂਰਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕੁਲ ਜਰੂਰਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਉਨੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਐਨਾਉਂਸ ਕਰੇਗੀ। ਮੰਨ ਲਵੋਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਲ ਪੋਸਟਾਂ 60 ਹਨ ਪਰ ਕੰਪੀਟਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ 60 ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ਤਾਂ ਕੰਪੀਟਿਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਜਿੰਨੇ ਬੰਦੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੋਸਟਾਂ ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ, ਬਾਦ ਵਿਚ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਨੰਬਰ ਵੱਧਦਾ ਜਾਏਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਪੋਸਟਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪੱਤਾ ਲਗੇਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੋਸਟਾਂ ਦੇ ਸਟੇਟਸ ਬਾਰੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਧੇਗੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਆਈ ਏ ਐਸ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵੀ ਘੱਟ ਸਨ ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਲੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਦਾ ਸਟੇਟਸ, ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ

ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਦੇ ਅਫਸਰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਭ ਜਰੂਰੀ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਸੱਭ ਜਰੂਰੀ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਆਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਜਿਆਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਐਸੇ ਇਲਾਕੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ

ਤੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਲੋਕ ਪਤਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਛਤੀਸਗੜ ਦੇ ਰਾਏ ਪੁਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਉਥੇ ਸੈਂਕੜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਗੋ ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਆਸਥਾ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜਿਵੇਂ ਸਤਨਾਮੀਏ, ਸ਼ਿਕਲੀਗਰ ਆਦਿ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਮੁਹਬਤ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲੇ। ਹਾਲੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਐਸਾ ਸਿਸਟਮ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਜੋ ਉਦਮ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਲ ਸਿੱਖ ਕਰ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਦਮਾਂ ਨੂੰ ਲੋਜੀਕਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿਖਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਤਾਂ ਐਸੇ ਹਨ ਜੋ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮਜੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਐਸੇ ਉਦਮ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਰੂਰਤ ਹੈ ਇਕ ਪੂਰੀ ਚੇਨ ਦੀ। ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜੋ ਕਿ ਸੈਂਟਰਲ ਗੋਰਮੇਂਟ ਦੇ ਕੈਡਰ ਢਾਂਚੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਾਸ-2 ਅਫਸਰ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਵਾਂ ਸੇਕਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਜਿਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇਗੀ ਉਥੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕੈਰਿਅਰ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਇਕ ਲੋੜ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਰਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਟਾਰਗੇਟ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰਸ ਕਰਣਗੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕੋਲ ਦੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਏਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਏ ਪੁਰ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਰਾਏਪੁਰ ਲਈ ਹੀ ਇਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸ਼ਾਇਦ ਘੱਟ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਸੋ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜੇ ਜਰੂਰਤ ਪਵੇ ਤਾਂ ਦੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵੀ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਦਸਿਆ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਕੇਂਸੀ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜਦੋਂ ਕੰਪੀਟਿਸ਼ਨ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਇੰਟਰਵਿਓ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਪੋਸਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਖੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਚਾਰ ਸਬਜੈਕਟ ਪੜਾਏ ਜਾਣਗੇ, ਸਿੱਖ ਹਿਸਟਰੀ, ਸਟਡੀ ਆਫ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਅਦਰ ਸਿਖ ਸਕ੍ਰੀਪਚਰਜ਼, ਤੇ ਕੰਪੋਰਟਿਵ ਸਟਡੀ ਆਫ ਰਿਲਿਜ਼ਨਸ। ੧੧ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਹਫਤੇ 'ਚ ੫ ਦਿਨ ਜਿੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਬਜੈਕਟਸ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਲਗਣ ਗੀਆਂ ਉਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਟਰੇਨਿੰਗ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰ ਦੇਣਾ, ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ, ਕਿਸੇ ਸਬਜੈਕਟ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲਗ ਅਲਗ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਤੱਤਾ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਜਾਏਗਾ। ੧੧ ਮਹੀਨੇ ਬਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਟੋਪਿਕ ਦਿਤਾ ਜਾਏਗਾ ਜਿਸ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਟਡੀ ਕਰਕੇ ਮਿਟੀਰੀਅਲ ਇਕਠਾ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਥੀਸਿਸ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਪੇਪਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਥੀਸਿਸ ਦੇ ਨੰਬਰ ਵੀ ਲੱਗਣਗੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਹਰ ਟਰੇਨੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਤਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੂੰ ਇਕ ਜਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਜਿਲੇ ਦੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪਿੰਡ ਸਿਲੈਕਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਣਗੇ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਏਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਿਤ ਪੋਣੇ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਟਰੇਨੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਖਾਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਸਬੰਧਿਤ ਮੈਂਬਰ ਕਰਵਾਉਣਗੇ।

ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਦ ਟਰੇਨੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਬਾਰੇ, ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਬਾਰੇ, ਪਤਿਤ ਪੁਣੇ ਦੇ ਕਾਰਣਾਂ ਬਾਰੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਉਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਿਕਰ ਕਰੇਗਾ। ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਟਰੇਨਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ। ਸਬੰਧਿਤ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਭੇਜਣਗੇ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖੇਗਾ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤੱਰਕੀ ਦੇ ਲਈ ਮਹਤਵਪੂਰਣ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਪੋਸਟਿੰਗ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ। ਜੇ

ਲੋਕ ਇਸ ਟਰੇਨਿੰਗ ਵਿਚ ੫੦% ਤੋਂ ਘੱਟ ਨੰਬਰ ਲੈਣਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਇਹ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਅਗਰ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਬਰੈਰ ਕਿਸੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਦੇ ਇਹ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚੋਂ ਕਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਜੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਸਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦੀ ਇੰਕਰੀਮੈਂਟ ਰੋਕ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਟਰੇਨਿੰਗ

ਪੋਸਟਿੰਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਘੱਟੋਂ ਘੱਟ ਚਾਰ ਸਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਲਈ ਐਲੀਜ਼ੇਬਲ ਸਮਝੇ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਿੱਲੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤਖਤ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ (ਜਿਸਦਾ ਫੈਂਸਲਾ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਕਰੇਗੀ) ਉਸ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਚਾਰ ਪੇਪਰ ਹੋਣਗੇ, ੧. ਸਿੱਖ ਸੰਗੀਤ, ਕਲਾ ਤੇ ਭਵਨ ਕਲਾ ੨. ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ, ੩. ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ, ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਕਬਿਤ ਸਵਈਏ, ੪. ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮਸਿਆਵਾਂ (ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਫਿਲਾਸਫੀ ਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਵੇਗਾ)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਸ਼ੁਧ ਬਾਣੀ ਪੜਨ ਦੀ (ਸੰਥਿਆ), ਕਥਾ ਜਾਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰੈਕਟੀਕਲ ਟਰੇਨਿੰਗ ਵੀ ਦਿਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਟ੍ਰੇਨੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣੀ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਆਪ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਖਰਚਾ ਆਵੇ ਉਹ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਹੀ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਦਾ ਮੰਤਵ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਥੋਂ ਸੱਦਾ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਟੂਰ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨੂੰ ਕਥਾ ਜਾਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਕੇ, ਜਾਂ ਸਿਖਾ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਏਗਾ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਹੀ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਉਤੇ ਪਹਿਲੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬੰਦਾ ਦੂਸਰੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ, ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੇਗੀ ਜੇ ਠੀਕ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਤੇ ਦੂਜੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਸੀਨੀਓਰਿਟੀ ਵਾਈਜ਼ ਮਿਲੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਸੀਨੀਓਰਿਟੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਕੰਪੀਟਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਰੈਂਕ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਅੰਕ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਵੇਂ ਰੈਂਕ ਤੇ ਕੰਪੀਟਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਛੇਵੇਂ ਰੈਂਕ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੰਪੀਟਿਸ਼ਨ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਲ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਜੇ ਸੀਨੀਅਰ ਬੰਦਾ ਦੂਜੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿਤੀ ਜਾਏਗੀ।

ਅੱਗੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਰੱਕੀਆਂ

ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਅਗਰ ਚਾਵੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰੁਤਬਾ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ) ਬਣ ਜਾਏਗਾ। ਤੇ ਉਸ ਥੱਲੇ ਤਿੰਨ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕੰਮ ਕਰਣਗੇ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਗਰ ਗਵਾਲੀਅਰ ਵਿਚ ਇਕ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੈ ਤੇ ਆਗਰੇ ਵਿਚ ਦੋ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਇਕ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਹੈਡ ਕੁਆਟਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਥੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਫੈਂਸਲਾ ਉਥੋਂ ਦੀ

ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਕਰੇਗੀ। ਇਥੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਣ ਦੇ ਰਿਜੇਕਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਭਾਵ ਕਿ ਅਗਰ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਹੈਡ ਕੁਆਟਰ ਆਗਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਐਸ. ਜੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇਗੀ। ਜੱਦ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਛੇ ਸਾਲ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਪੋਸਟ ਲਈ ਸੀਨੀਓਰਿਟੀ ਵਾਈਜ਼ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵੀ ਤਿੰਨ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੋਣਗੇ। ਅੱਗਲੀ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਸੱਤ ਸਾਲ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਪੋਸਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਰਵਿਸ ਜੁਆਇਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰੀਬਨ ੧੮ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਥੱਲੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਉਹ ਸੂਬੇ ਦਾ ਹੈਡ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਸੂਬਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ ਤੇ ਉਥੇ ਦੋ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਚੀਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ੨੭ਵੇਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੈਂਟਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਡਰ ਸੈਕਟਰੀ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਉਥੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਡਿਪਟੀ ਸੈਕਟਰੀ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਰੈਂਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਚੀਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜੁਆਇੰਟ ਸੈਕਟਰੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਵਾਂ, ਭੱਤੇ ਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਐਸ. ਡੀ. ਪੀ. ਐਸ. ਕੈਡਰ ਕੰਟਰੋਲ

ਉਪਰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸਾਰੀ ਚਰਚਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਵੈਸੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸਰਵਿਸ ਲਈ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ.ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ, ਪੋਸਟਿੰਗ, ਟਰੇਨਿੰਗ, ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰੂਲ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਦਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਢੁਕਵੇਂ ਰੂਪ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨੂੰ ਜਿਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਪਸੰਦ ਅਨੁਸਾਰ ਪੋਸਟਿੰਗ ਦਿਤੀ ਜਾਏਗੀ, ਉਸਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਪੋਸਟ ਤੱਕ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੀਮਾਂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਇਸ ਪੱਦ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਬਦਲੀ ਵੀ ਉਥੋਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਕਰੇਗੀ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਸੋਚ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦੌਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜਬਲ ਪੁਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਬਦਲੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਐਸੀ ਬਦਲੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਅਗਰ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਚੀਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਸਲਾਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਬਦਲੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਾਰੇ ਤੇ ਹਰ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਇਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਥੋਂ ਦੇ ਹੈਡ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕੋਲ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਚੀਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਕੈਡਰ ਕੰਟਰੋਲ

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਚੀਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਬਦਲੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਇਹ ਬਦਲੀ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਦਲੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਗਰ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਦੋਨੋਂ ਸਬੰਧਿਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਲੈਕੇ ਐਸੀ ਬਦਲੀ ਕਰੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਫਸਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੈਂਕ 'ਤੇ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰੋਪਰ ਚੈਨਲ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਕੋਲ ਭੇਜਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਉਸ ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਦੋਨੋਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਲੈਕੇ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰਿਜੇਕਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਰੂਲ ਬਦਲੀਆਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਛੁਟੀ ਦੇਣ ਦੇ ਜਾਂ ਡਿਸਪਲਨਰੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦੇ ਰੂਲ ਵੀ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਵ ਅਗਰ ਬਦਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪਾਵਰ ਸੁਬਾਈ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਛੁਟੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਉਥੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹੈ। ਜੇ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਾਲਾਹ

ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪਸ਼ਟ ਹੀ ਹੈ ਇਸ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਹੈ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਣਾ, ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਮੇਜ ਨੂੰ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਰਖਣਾ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਵਿਰਸੇ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ। ਸੋ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਜੱਦ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪੋਸਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਕੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਹਰ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇ। ਜਿੱਥੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੁਬਾਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੋਰ ਦੂਸਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿਚ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਗਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਐਸੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਜਾਂ ਸੇਵਾਦਾਰ ਲਗਾਉਣ ਜੋ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੈਟਰਿਕ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਅਸੂਲ, ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਸ਼ੁਧ ਬਾਣੀ ਪੜਨ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕੇਗਾ। ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਪਤਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰੇ ਯਤਨ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਪਤਿਤ ਪੁਣੇ ਤੋਂ ਮੋੜ ਲਿਆਵੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਹ ਨਸ਼ੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ ਕਰਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਉਹ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕੈਂਪ, ਡੀ-ਐਡੀਕਸ਼ਨ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਔਰਗਨਾਈਸ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਇਥੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਅਫਸਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕਿਉਂ ਕਰਣਗੀਆਂ। ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧ ਨਿੱਘੇ ਕਰ ਲਵੇਗਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਸ਼ਿਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਲਵੇਗਾ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਸ ਵਿਚ ਹੋੜ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾ ਸਕਣ। ਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾ ਘਟਾ ਕੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਧਾਏਗਾ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਆਪਣੀ ਸਾਫ ਸੁਥਰੀ ਛਵੀ ਤੇ ਸ਼ਕਸ਼ਿਅਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ, ਗਾਈਡ ਤੇ ਫਿਲਾਸਫਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉੱਤੇ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ

ਜੇ ਕੰਮ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕਰੇਗਾ ਉਹੀ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੀ ਕਰਣਗੇ। ਇਹ ਵਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਟਿਵ ਹਿਰਾਰਕੀ ਵਿਚ ਹਰ ਸੀਨੀਅਰ ਆਪਣੇ ਜੁਨੀਅਰ ਦੀ ਪਰਫੋਰਮੈਂਸ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਤਲਾ ਸੀਨੀਅਰ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਿਥੇ ਜੁਨੀਅਰ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰ ਦੀਆਂ ਹਨ ਉਥੇ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰ ਗੁਜ਼ਾਰੀ, ਤੌਰਕੀ ਤੇ ਕੈਰਿਅਰ ਲਈ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਟੂਲ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਚੀਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਟਿਵ ਕੰਟਰੋਲ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ, ਉਸ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣਾ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰਿਤੀ ਤੇ ਉਤਸਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਚੀਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਹੈਡ ਹੋਣਗੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਡਿਉਟੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸੁਬਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ 'ਤੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸੈਂਟਰਲ ਸਟੇਟ ਗੋਰਮੈਂਟ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਰਖਣ ਤਾਕਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਵੇ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਚੀਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਉਥੋਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਲਮੇਲ ਰਖਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ

ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਮੇਜ ਖਰਾਬ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਫਸਰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ, ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਰਖਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਜੁਲਣ, ਸਮਾਜਿਕ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਕਿਸੇ ਫੰਕਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਬਲਿਕ ਪਲੇਸ 'ਤੇ ਗਲਤ, ਗਾਲ-ਗਲੋਚ ਵਾਲੀ ਤੇ ਭੱਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਣਾ, ਨਸ਼ੇ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਗੰਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਡਾਂਸ ਜਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਚ ਹਿੱਸੇ ਲੈਣਾ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਕੰਡਕਟ ਰੂਲਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨੀ ਜਾਏਗੀ। ਜਿਥੇ ਬਾਕੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਮੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ (ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਜੱਥੇ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥੇ ਦੀ ਅਗੁਵਾਈ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਥਾ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਪੜਨਾ ਜਾਂ ਕਵਿਤਾ ਪੜਨਾ ਮਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਾਈ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਜੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਰੂਲ ਹਨ ਉਹ ਮੰਨਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਬਰੇਚਰ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜਿਕਰ ਆਏਗਾ, ਉਹ ਸਭ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣਗੇ। ਅਗਰ ਇਹ ਅਫਸਰ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਝਗੜਿਆਂ ਦੀ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਨਿਪਟਾਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਕਦਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਐਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ ਤੇ ਫੈਂਸਲਾ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਵੇਗਾ। ਅਗਰ ਦੋਨੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮੰਨ ਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਇਹ ਫੈਂਸਲਾ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ੋਰ ਜਬਰਦਸਤੀ ਜਾਂ ਫਾਲਤੂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਭਾਵ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ 'ਚ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ ਤੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਸਮਝ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੱਲੇ ਲਈ ਵਰਤੇਗਾ।

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਚੀਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲਈ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਚੀਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਲਗ ਅਲਗ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਹੈਡ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਤੇ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਸੈਕਟਰੀ ਦੇ ਪਦ ਤੇ ਵੀ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਂਟਰ ਤੇ ਸਟੇਟ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਹਿਲ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਗਰ ਕੋਈ ਸੁਬਾਈ ਕਮੇਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੋਈ ਪਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਭੇਜਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੱਕ ਜਿੰਨੇ ਅਫਸਰ ਹਨ ਅਗਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਚੀਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜੋ ਵੀ ਉਥੇ ਹੈਡ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਤੇ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾ ਕੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸੁਬਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ। ਸੁਬਾਈ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਡਿਸੀਪਲਨੇਰੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦੀ ਪਾਵਰ ਹੈ। ਅਗਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਚੀਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁਬਾਈ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੰਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗੀ ਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਏਗਾ।

ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੁਰਦੁਆਰੇ

ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਿਸ ਜਿਸ ਸੁਬਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਂਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸੁਬਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹੈ। ਸੁਬਾਈ ਕਮੇਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਰਿਕਾਰਡ ਰਖੇਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਉਥੋਂ ਦੇ ਤਖਤ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗੀ। ਤਖਤ ਜੱਥੇਦਾਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਦਸੇਗਾ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਇਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੱਸਲੀ ਪੂਰਵਕ ਹਨ, ਅਗਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕੇ।

ਬੋਰਡ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਐਸੀ ਮਰਿਆਦਾ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੀ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਜੋ ਭਿੰਨਤਾ ਜਾਂ ਵੱਖਰਾ ਪੱਖ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬੋਰਡ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਗਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਹੋਵੇ। ਇਥੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿਚ ਫਰਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਮਰਿਆਦਾ ਕੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜਿਗਿਆਸੂ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸ਼ੰਕੇ ਤੇ ਟੀ ਜੇ ਬੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੱਦ ਫੈਸਲਾ ਟੀ ਜੇ ਬੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੱਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੱਜੋਂ, ਕੁਝ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ (ਡਾਇਰੈਕਟਰ) ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਪੂਰੇ ਮਸਲੇ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪੰਜ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬੋਝੀ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਪਾਵਰਫੁਲ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾ ਬਾਰਡੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੋ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਵੇ।

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੁਰਦੁਆਰੇ

ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਰਜੀ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਰਾਹੀਂ ਸੂਬਾਈ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਭੇਜਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਉਸ ਅਰਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਗਰ ਉਹ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਜਰੂਰੀ ਪੁਛਗਿਛ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਰ ਕੋਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਹਲਵਾਲੀਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਰਾਮਗੜੀਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ। ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਸਾ ਨਾਮ ਰਖਣ ਤੋਂ ਮਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਗਰ ਕੋਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਉਸ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਮੈਟਰਿਕ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਉਸ ਕੰਮ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਕੰਮ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਯੋਗ ਗੱਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਨੌ-ਉਪਜੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸੂਬਾਈ ਕਮੇਟੀ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਲੈਕੇ ਇਕ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਐਲਾਟ ਕਰੇਗੀ। ਤਖਤ ਜੱਥੇਦਾਰ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਸੂਬਾਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਨੰਬਰ ਐਲਾਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਸਿਰੀਜ਼ ਦਿਤੀ ਜਾਏਗੀ ਤੇ ਨੰਬਰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਐਲਾਟ ਹੋਣਗੇ। ਹੁਣ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ੩੦੦੦ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ੩੯੯੯ ਤਕ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ੪੦੦੦ ਤੋਂ ੪੯੯੯ ਤੱਕ ਵੈਸਟ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ੫੦੦੦ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ੫੯੯੯ ਤੱਕ ਆਦਿ। ਸੀਰਿਜ਼ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਦ ਨੰਬਰ ਦੇਣ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕਾਲੀਘਾਟ, ਕਲਕਤਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ੫੦੦੯। ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੰਪੀਊਟਰ 'ਤੇ ਰਹੇਗਾ ਜੋ ਆਨਲਾਈਨ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਕੁਨੈਕਟਡ ਰਹੇਗਾ। ਭਾਵ ਕਿ ਟੀ ਜੇ ਬੀ ਦੀ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਇਹ ਸਾਰਾ ਰਿਡਾਰਡ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਬਲੀਕਲੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਗਤ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝੇਗੀ। ਅਗਰ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗਤ ਫਿਰ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡੇਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਥੇ ਨਾ ਜਾਣ ਲਈ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਕਮੇਟੀ ਤਕ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਯਤਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਹ ਸੋਸ਼ਲ ਬਾਇਕਾਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਗਰ ਉਥੋਂ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਟੀ ਜੇ ਬੀ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਆਵੇਗਾ। ਟੀ ਜੇ ਬੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੁਝ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਕਿੰਤੂ ਪਰੰਤੂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੇ ਹਨ। ਇਹ ਬੜੀ ਮੰਦ ਭਾਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਗਰੁਪ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਕਿਉਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਲੋਚਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇਕ ਹੋਰ ਤਖਤ ਦੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਨੇ ਵੀ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਈ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਈ ਵਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਇੰਜ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਜਾਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਿਸਟਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੱਦ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਨੇਚਰਲ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਨ।

ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿਰੁਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਉਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਆਵੇ ਉਹ ਸਬੰਧਿਤ ਜੱਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਭੇਜੇ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿੱਧੀ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰ ਕੇ ਅਗਰ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਮ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੀਰੀਅਸ ਹੈ ਤਾਂ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਤੇ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮੰਗਣ। ਅਗਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲਿਖਤ ਜਵਾਬ/ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸਮਝਾ ਕੇ ਅੱਗੋਂ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਤਨਾ ਦੇਕੇ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਗਰ ਮਾਮਲਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਰੀਅਸ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰ ਬਾਰ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਤੇ ਜਵਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ, ਸਹਿਯੋਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਟੀ ਜੇ ਬੀ ਕੋਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਟੀ ਜੇ ਬੀ ਕੋਲ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਐਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਟੀ ਜੇ ਬੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਗਰ ਕੋਈ ਮਸਲਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕੋਈ ਐਸੀ ਸਮਸਿਆ ਨਾਲ ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕੌਮ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਉਹ ਵੀ ਟੀ ਜੇ ਬੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਨਿਪਾਇਆ ਜਾਏਗਾ। ਐਸੇ ਕਿਸੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਫੈਂਸਲੇ ਵੱਜੋਂ ਟੀ ਜੇ ਬੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਕਿਵੇਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ??

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਉਤੇ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਗਰ ਕੋਈ ਮਸਲਾ ਐਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਟੀ ਜੇ ਬੀ ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ ਬੁਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਟੀ ਜੇ ਬੀ ਉਹ ਮਸਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਤੇ ਉਹ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਕੇ ਸਬ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣਗੇ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਉਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਤੇ ਨਾਨ-ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਭੇਜਣਗੀਆਂ। ਸੁਬਾਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ੧੫ ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇਣਗੀਆਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਭੇਜਣ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਬਾਈ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਟਿਪਣੀਆਂ ਸਮੇਤ ਟੀ ਜੇ ਬੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗੀ। ਨਾਲ ਇਕ ਸਰਵੇ ਚਾਰਟ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾਏਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਾਰਟ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਦਰਸਾਈ ਜਾਏਗੀ। ਮੰਨ ਲਵੋ ਮਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਲੰਗਰ ਥੱਲੇ ਬੈਕੇ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ, ਕਮੇਟੀ ਦਸੇਗੀ ਕਿ ੬੦ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਥੱਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ੫੩ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕੁਰਸੀਆਂ ਮੈਜਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ। ਜੱਦੋਂ ਟੀ ਜੇ ਬੀ ਕੋਲ

ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆ ਜਾਏਗੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਫੈਂਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਏਗਾ ਜੋ ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਫੈਂਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੀਰਤਨੀਏ, ਕਥਾਕਾਰ ਆਦਿ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਰਾਗੀਆਂ, ਕਥਾਕਾਰਾਂ, ਢਾਡੀਆਂ ਤੇ ਪਾਠੀਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਲਾਹੇਵੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਲ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਡਾਟਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਪਲਬਧ ਰਹੇਗਾ, ਉਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਰੂਚਿ ਢੰਗ ਤੇ ਉਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਸੋ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਰਾਗੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਕ ਪਤਰ ਦੇ ਕੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਰਜੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੇ ਜਰਿਏ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਇਸ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਅਗਰ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰਾਗੀ ਹੋਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਉਸਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰ ਲਵੇਗੀ ਤੇ ਇਕ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਲਗ-ਅਲਗ ਨੰਬਰ ਦੇਣੇ ਹਨ ਸੋ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੀਰਿਜ਼ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਉਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਇਥੇ ਰਾਗੀ ਦਾ ਨਾਮ ਤਾਕਿ ਸਹੀ ਪਛਾਣ ਹੋ ਸਕੇ। ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਰਾਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਉਹ ਚਾਹੁੰਣ ਤਾਂ ਇਕ ਜੱਥੇ ਵੱਜੋਂ ਵੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਹੋਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਜ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਰਾਗੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਢਾਡੀਆਂ ਦੀ ਤੇ ਕਥਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਵੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਾਠੀਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੇ ਸਤਰ ਤੇ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਕਿ ਹਰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਪਾਠੀ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗੀਆਂ ਲਈ ਕੋਰਸ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੈਟਾਗਰੀ

ਰਾਗੀਆਂ ਲਈ, ਕਥਾਕਾਰਾ ਲਈ ਤੇ ਸਾਜ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਇਕ ਕੋਰਸ ਕਰਨਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੀ ਕੈਟੇਗਰੀ ਦੇ ਰਾਗੀ ਸਾਜ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਕਥਾਕਾਰ ਵੱਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਟਰਿਕ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਤੇ ਇਸ ਕੋਰਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਫੀਸ ਰਖੀ ਜਾਏਗੀ। ਜੋ ਰਾਗੀ ਜਾਂ ਕਥਾਕਾਰ ਜਾਂ ਸਾਜ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਏ ਕੈਟੇਗਰੀ ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀ ਏ ਜਾਂ ਐਮ.ਏ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਜਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਲਿਭੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਕੋਰਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੈਟੇਗਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ, ਰੇਪੁਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਏ ਕੈਟੇਗਰੀ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿਚ ਬਿਤਾਇਆ ਹੋਵੇ।

ਰਾਗੀਆਂ ਲਈ ਭੇਟਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਦਾ ਢੰਗ

ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੇਟਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਭੇਟਾ ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿ ਆਧਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਫੈਂਸਲਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਬ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਲਾਹ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲੈਕੇ ਕਰੇਗੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ

ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੀ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਕਿਸੀ ਸਮਾਗਮ ਕਿਸੀ ਇਕ ਜਾਂ ਜਿਆਦਾ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਉਸ ਸ਼ਾਖਾ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਣਗੇ ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਡੀਲ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਗਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਦਫਤਰ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ ਤਾਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਅਵਸਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬਿਹਾਫ 'ਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਹਰ ਰਾਗੀ ਨੂੰ (ਜੱਥੇ ਸਮੇਤ ਆਪਣੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਭੇਟਾ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ 20% (ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ) ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜਮਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਫੀਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਰਾਗੀਆਂ ਬਾਰੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੀ ਜਮਾ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਭੇਟਾਂ ਰਾਗੀ ਜੱਥੇ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਉਪਰੰਤ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਬਲਪੁਰ ਦੀ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਕਿਸੀ ਜੱਥੇ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਦਫਤਰ ਭੋਪਾਲ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਜਬਲਪੁਰ ਦੇ ਐਸਡੀਪੀਐਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਕ ਅਰਜੀ ਦੇਣਗੇ ਤੇ ਅਗਰ ਉਸ ਰਾਗੀ ਜੱਥੇ ਦੀ ਭੇਟਾ 4000/- ਰੁਪਏ ਹੈ ਤਾਂ 9000/- ਰੁਪਏ ਜਮਾ ਕਰਵਾਉਣਗੇ ਉਹ ਅਫਸਰ ਉਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਈ-ਮੇਲ ਜਾਂ ਫੇਕਸ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ 9000/- ਰੁਪਏ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜਮਾ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਾਗੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ੈਡਿਯੂਲ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਅਗਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਰਾਗੀ ਜੱਥੇ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਰਾਗੀ ਜੱਥੇ ਦੇ ਉਸ ਅਸਥਾਨ ਉਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇਹ ਰਾਗੀ ਜੱਥੇ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦਰਿਮਾਨ ਹੈ। ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਬਾਦ ਅਗਰ ਜੱਥੇ ਦੇ ਠਹਿਰਣ ਦਾ ਇੰਤਜਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਇੰਤਜਾਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਇਹ ਕੀਰਤਨ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਰਾਗੀ ਜੱਥੇ ਦੇ ਵਾਜੇ 'ਤੇ ਜੋ ਵੀ ਚੜਾਵਾ ਚੜਦਾ ਹੈ ਉਹ ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਰਾਗੀ ਜੱਥੇ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਜਥਾ ਜਿੱਦਾਂ ਚਾਹੇ ਉਸਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹੀ ਦੇ ਦੇਵੇ।

ਰਾਗੀਆਂ ਲਈ ਰੋਸਟਰ

ਅਗਰ ਇਕ ਸੂਬੇ ਦੇ ਜੱਥੇ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਕਿਸੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਦਾ ਅਫਸਰ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਇਤਲਾਹ ਦੇਵੇਗਾ ਪਰ ਪੈਸੇ ਉਸ ਸੂਬੇ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜਮਾ ਕਰਵਾਏਗਾ ਜਿਥੇ ਕੀਰਤਨ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਢਾਡੀਆਂ ਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮਿਲਣਗੇ। ਅਗਰ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਰਾਗੀ ਦਾ ਜਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਸਾਰੇ ਰਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਰੋਸਟਰ ਬਣਾ ਕੇ ਨੰਬਰ ਵਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਸਟੀਟਿਊਟ ਸਾਰੇ ਚਾਰਟਰਡ ਐਕਾਉਂਟੈਂਟਸ ਨੂੰ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਵੰਡਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵੇ ਕਿ ਹਰ ਜੱਥੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਰੂਰ ਮਿਲਣ। ਜੇ ਰਾਗੀ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਉਥੋਂ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਬਣ ਕੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਤਨਖਾਹ ਪੁਰੀ ਮਿਲੇਗੀ ਤੇ 20% ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਤ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਅਗਰ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਰਾਗੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪਾਠੀਆਂ ਬਾਰੇ

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਪਾਠੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਹਰ ਪਾਠੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅਠਵੀਂ ਪਾਸ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਇਕ ਸਾਲ ਸ਼ੁਧ ਬਾਣੀ ਪੜਨ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੀ ਸ਼ਰੇਣੀ ਦਾ ਪਾਠੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਓਗਰ ਉਹ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਅਗਰ ਇਹ ਡਿਪਲੋਮਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਏ ਸ਼ਰੇਣੀ ਦਾ ਪਾਠੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਬੀ ਏ ਜਾਂ ਉਤੇ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਹੋਰ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ਾ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਇਹ ਕੋਰਸ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸ਼ੁਧ ਬਾਣੀ ਪੜਨ ਦੇ ਕੋਰਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਪਾਠੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਇਹ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਦੇ ਅਫਸਰ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਐਸਾ ਪਾਠੀ ਨਾ ਲੱਗਣ ਦੇਵੇ।

ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਬਾਰੇ

ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਐਸੀਆਂ ਕਈ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਬਨਾਉਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਜਿਥੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੋਰਸ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ, ਰਾਗੀਆਂ ਲਈ ਢਾਡੀਆਂ ਲਈ, ਸਾਜ ਵਜਾਉਣ ਲਈ, ਕਥਾਕਾਰਾਂ ਲਈ ਤੇ ਪਾਠੀਆਂ ਲਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸੇਮੀਨਾਰ, ਲੇਕਚਰ ਤੇ ਰਿਫਰੈਂਸਰ ਕੋਰਸ ਵੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਵੀ ਇਹ ਅਕੈਡਮੀ ਹੋਵੇ, ਕਮੇਟੀ ਉਥੇ ਨਿਊਕਤ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਦੇ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕੋਰਸਜ਼ ਉਹਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਵਿਚ ਹੋਣ।

ਟਰੱਸਟ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਾਰੇ

ਅਗਰ ਕੋਈ ਸੁਸਾਇਟੀ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਟੀਚਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਐਡਵਾਈਜਰੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਗਰ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਕੈਡਮੀ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਤੇ/ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਅਦਾਰਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਐਸੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਐਸ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ ਦੇ ਅਫਸਰ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਰਾਹੀਂ ਅਰਜੀ ਦੇ ਕੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਸੀ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜੀ ਐਡਵਾਈਜਰੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਹੀ ਆਵੇਗੀ ਤੇ ਐਡਵਾਈਜਰੀ ਕਮੇਟੀ ਉਸਨੂੰ ਆਪਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਹ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਰਿਕਾਰਡ ਤਖਤ ਜੱਥੇਦਾਰ ਬੋਰਡ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਨੇਜ ਐਡਵਾਈਜਰੀ ਕਮੇਟੀ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਕੋਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਫੀਸ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਐਡਵਾਈਜਰੀ ਕਮੇਟੀ ਟੀ.ਜੇ.ਬੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਏਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਗਰ ਕਿਸੀ ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੀ ਫਿਲਮ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੀ ਆਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਨਓਬਜੈਕਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਟੀ.ਜੇ.ਬੀ. ਵੱਲੋਂ ਐਡਵਾਈਜਰੀ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਦੇਵੇਗੀ। ਐਡਵਾਈਜਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ, ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਐਸਾ ਕੋਈ ਮੈਟਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਂਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਯੋਗ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਦਸ ਦੇਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਲੇਖਕ ਜਾਂ ਹਰ ਐਸੇ ਫਿਲਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਨਓਬਜੈਕਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਅਗਰ ਉਹ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਨੌਮੀਨਲ ਫੀਸ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇਕ ਅਰਜੀ ਰਾਹੀਂ ਐਡਵਾਈਜਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਇਕ ਵਾਰ ਟੀ.ਜੇ.ਬੀ. ਨਓਬਜੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦੇਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕਿਸੀ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਜਾਂ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਰੇ।

ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ

ਅੱਜ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਯੁੱਗ ਹੈ। ਕਿਸੀ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਮੀਡੀਆ ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ, ਹਸਪਤਾਲ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਸੈਂਟਰ, ਵਿਧਵਾ ਆਸ਼ਰਮ, ਬਿਰਧ ਘਰ, ਸੂਰਮਿਆਂ ਦਾ ਸਿਖਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਆਦਿ ਕਈ ਅਦਾਰੇ ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਤੇ ਚਲਾਉਣੇ ਹਨ ਉਥੇ ਹੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ। ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਚਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਚਲਾਵੇ, ਇਹ ਕੋਈ ਐਸਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਜੋ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕ

ਤਬਕਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦੀਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈੱਡ ਕਵਾਟਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਾਦੀਆਂ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਹੈ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਇਕ ਚੈਨਲ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਚੈਨਲ ਤੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜੋ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਹਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਅਹਿਮਦੀਏ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅਹਿਮਦੀਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਚੈਨਲ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦੇ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਧੰਨ ਵੀ ਹੈ, ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਕਈ ਡਰਾਮੇ ਫਿਲਮਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਿਖਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਚੈਨਲ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਐਸਾ ਅਖਬਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਦਸ ਸਕੀਏ। ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚਾ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਮਿਲਕੇ ਵਧਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਧੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਉਸਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਜਰੀਏ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਚੰਗੀ ਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਹੋਵੇ।

ਕੰਸੋਲਿਡੇਟਿਡ ਫੰਡ ਆਫ ਸਿਖਸ (ਸੀ ਐਫ ਓ ਐਸ)

ਸੀ ਐਫ ਓ ਐਸ ਇਕ ਐਸਾ ਫੰਡ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸਿਖ ਕੌਮ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾਏਗਾ। ਉਪਰਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੰਡ ਵਿਚ ਰੇਗੁਲਰਲੀ ਤਖਤ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣਗੀਆਂ। ਸਾਲ ਦਾ ਬਜਟ ਕਦੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏ, ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਫੋਰਮੈਟ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਰੂਲ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਲਾਹ ਨਾਲ ਬਣਾਇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰਿਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਕਰਣਗੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੋ ਵੀ ਰਿਸੀਟਸ ਹੋਣਗੀਆਂ ਉਸਦਾ 20% (ਤਖਤਾਂ ਲਈ 10%) ਸੀ ਐਫ ਓ ਐਸ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਰਕਮ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰੀ ਜਮਾ ਕਰਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ ਭਾਵ ਕਿ ਹਰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਦ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਪ੍ਰੈਲ 2021 ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਬਜਟ ਅਨੁਸਾਰ 3 ਕਰੋੜ ਚੜਾਵੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਇਕ ਕਰੋੜ ਦਾਨ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਤੇ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਤੇ ਟਰਸਟਾਂ ਦੀ ਫੀਸ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਫੀਸ ਕਰੀਬਨ 1 ਲੱਖ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਰੁਧ ਤਨਖਾਵਾਂ, ਮੈਨਟੇਨੈਂਸ ਤੇ ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਮਿਲਾ ਕੇ 2 ਕਰੋੜ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਬਜਟ 2 ਕਰੋੜ ਪੰਜ ਲੱਖ ਸਰਪਲਸ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਦ, 30 ਸਿਤੰਬਰ 2021 ਤੱਕ ਅਸਲੀ ਚੜਾਵਾ 2 ਕਰੋੜ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਾਨ ਰਕਮ 40 ਲੱਖ ਆ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਫੀਸ 3 ਲੱਖ ਆ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਬਿਆਜ ਤੋਂ ਕਰੀਬਨ 40 ਲੱਖ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ 94 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲੇ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਕੁਲ ਰਾਸ਼ੀ ਯਾਨੀ 3 ਕਰੋੜ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਦਾ 90% ਯਾਨੀ ਕੀ 30 ਲੱਖ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਸੀ ਐਫ ਓ ਐਸ ਵਿਚ ਜਮਾ ਕਰਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜੇ ਰਕਮ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਰੀਏ ਤੋਂ 39 ਮਾਰਚ 2022 ਵਿਚ ਆਵੇਗੀ ਉਹ 94 ਅਪ੍ਰੈਲ 2022 ਤਕ ਉਸਦਾ 90% ਸੀ ਐਫ ਓ ਐਸ ਵਿਚ ਜਮਾ ਕਰਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਮਾ ਕਰਾਉਣਗੀਆਂ।

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਅਕਾਊਂਟਸ ਬਾਰੇ

ਇਸ ਫੰਡ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਫਾਈਨੈਂਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਹੈਡ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਐਕਾਊਂਟਸ ਜੋ ਜੁਆਇੰਟ ਸੇਕਟਰੀ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਐਕਾਊਂਟਸ ਜਾਂ ਰੇਵਨੀਓ ਸਰਵਿਸ ਵਿਚੋਂ ਡੇਪੂਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਜਾਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ ਬੰਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੇਠਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਅਫਸਰ ਤੇ ਚਾਰਟਰਡ ਐਕਾਊਂਟੈਂਟਸ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਵਾਂ ਤੇ

ਭਤੇ ਕੰਸੋਲਿਡੇਟਿਡ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਹੋਰ ਜਿਹੜੇ ਖਰਚੇ ਜਾਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਸੀ ਐਫ ਓ ਐਸ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੰਟਰੋਲਰ ਆਫ ਅਕਾਊਂਟਸ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ, ਜੋਨਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈ ਕੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਤਖਤਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਵਿਚੋਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਸੀ ਐਫ ਓ ਐਸ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਹਰ ਜੋਨਲ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਕਰਨਗੀਆਂ ਪਰ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਭੱਤੇ ਦੇਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਸੀ ਐਫ ਓ ਐਸ ਵਿਚੋਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਅਕਾਊਂਟਸ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮੰਨਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਜੇ ਕਿਸੇ ਤਖਤ ਜਾਂ ਜੋਨਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਘਾਟੇ ਦਾ ਬਜਟ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਘਾਟੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸੀ ਐਫ ਓ ਐਸ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਗਰ ਸੀ ਐਫ ਓ ਐਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਖਤ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਖਰਚਿਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ, ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਨਾਲ ਤੇ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਉਥੋਂ ਕੁਝ ਫੰਡ ਸੀ ਐਫ ਓ ਐਸ ਵਿਚ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਘਾਟੇ ਵਾਲੇ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਰਕਮ ਭੇਜੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਸੀ ਐਫ ਓ ਐਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਖਤ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਹੈਡ ਥੱਲੇ ਖਰਚੇ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ। ਉਸਦੀ ਸਲਾਹ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਗਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਖਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਟਾਫ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਟਾਫ ਘਟਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਐਫ ਓ ਐਸ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਅਕਾਊਂਟਸ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਹੱਕ ਹੋਣਗੇ।

ਆਮਦਨ ਦੇ ਜਰੀਏ ਤੇ ਖਰਚੇ

ਸਾਡੀ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਇਸ ਸਮੁੰਦਰੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਬੇਅੰਤ ਧੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਜਰੀਏ ਬਹੁਤ ਘਟ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਸਾਡੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਨ੍ਹੇ ਧੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਜਰੀਏ ਵੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਆਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਧਨ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੇਧ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਗਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਧਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਹੁਮਹੁਮਾ ਕੇ ਧਨ ਦੇਣਗੇ। ਉਹ ਧਨ, ਮਨ ਤੇ ਤਨ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਾਰੇ ਦਸਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੋਈ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਲੋਕ ਖੁਲ ਦਿਲ ਨਾਲ ਧਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਐਸਾ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਤਲਬੀ ਤੇ ਖੁਦ ਗਰਜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਗਰ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਚੜਾਵੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਗਰ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਕਾਲਜ ਜਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਫਾਇਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਲਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਰ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਲਰ ਕੌਮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਲਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੌਮ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ, ਮਾਹਿਰ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੁਸਤ ਦਿਮਾਗ ਲੋਕ ਕੰਮ ਕਰਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਹਰ ਸਿੱਖ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ, ਹਰ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਤੇ ਹਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਲੋਕ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਜਿਥੇ ਸਬ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਥੇ ਹੀ ਉਹ

ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਤੰਬਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਦਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਖਰਚੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਵਾਧਾ-ਘਾਟਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੂਬਾਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਤੇ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਸਾਧਨ -

ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਸਾਧਨ	ਖਰਚੇ
<p>੧. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਚੜਾਵਾ (ਤਖਤ ਅਸਥਾਨ ਛੱਡਕੇ)</p> <p>੨. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਜਾਂ ਬਾਹਰੋਂ, ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਨ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਲਈ, ਲੰਗਰ ਲਈ ਆਦਿ।</p> <p>੩. ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਚੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਕੂਲ ਕਾਲਜ ਹਸਪਤਾਲ ਆਦਿ ਹੁੰਦੀ ਆਮਦਨ।</p> <p>੪. ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਥਾਵਾਂ, ਰਹਿਣ ਲਈ ਜਾਂ ਦੁਕਾਨ ਆਦਿ ਲਈ, ਤੋਂ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਆਮਦਨ।</p> <p>੫. ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਲਿਤੀ ਗਈ ਭੇਟਾ।</p> <p>੬. ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਫੀਸ।</p> <p>੭. ਰਾਗੀਆਂ ਕਥਾਕਾਰਾਂ, ਢਾਡੀਆਂ ਆਦਿ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਫੀਸ।</p> <p>੮. ਰਾਗੀਆਂ ਕਥਾਕਾਰਾਂ, ਢਾਡੀਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਚੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ</p> <p>੯. ਰਾਗੀਆਂ ਕਥਾਕਾਰਾਂ, ਢਾਡੀਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਆਦਿ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ।</p>	<p>੧. ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਤੈਨਾਤ ਲੋਕ, ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਤੈਨਾਤ ਲੋਕ ਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਤੈਨਾਤ ਲੋਕ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਭੱਤੇ।</p> <p>੨. ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਤੇ ਖਰਚੇ।</p> <p>੩. ਲੰਗਰ ਦੇ ਖਰਚੇ।</p> <p>੪. ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਦੇ ਖਰਚੇ।</p> <p>੫. ਸੀ ਐਫ ਓ ਐਸ ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ੨੦% ਰਕਮ।</p>

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਖਰਚੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਚਿੰਗ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਬੀੜਾਂ ਛਪਾਉਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਭੇਟਾ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਆਮਦਨ ਦਾ ਜਰੀਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਆਮਦਨ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਜਰੀਆ ਹੈ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਕੰਪੀਟਿਸ਼ਨ ਫੀਸ। ਪਰ ਇਸ ਸਰਵਿਸ ਨੂੰ ਡੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਅਲਗ ਸਕਤਰੇਤ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ਜਿਸ ਤੇ ਤਨਖਾਹ, ਭਤੇ ਤੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਤੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਰਚੇ ਹੋਣਗੇ। ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਭੱਤਾ ਦਿਤਾ ਜਾਏਗਾ ਉਹ ਵੀ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਦਾ ਖਰਚਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਤੈਨਾਤ ਡਾਇਰੈਕਟ ਤੇ ਚੀਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਭਤੇ ਤੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਕਰੇਗੀ। ਕੰਸੋਲਿਡੇਟਿਡ ਫੰਡ ਆਫ ਸਿਖਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਟਰੋਲਰ ਆਫ ਅਕਾਊਂਟਸ, ਡਾਇਰੈਕਟਰਸ, ਅਕਾਊਂਟੈਂਟਸ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਇਸ ਅਕਾਊਂਟਸ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਤਖਤ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਜਰੀਏ	ਖਰਚੇ।
੧. ਤਖਤ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਚੜਾਵਾ। ੨. ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਦਾਨ ਰਕਮਾਂ। ੩. ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਤੇ ਟਰਸਟਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਫੀਸ ੪. ਤਖਤ ਜੱਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ, ਦੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਿਲੀਆਂ ਦਾਨ ਰਕਮਾਂ। ੫. ਕਿਤਾਬਾਂ, ਫਿਲਮਾਂ, ਵੀਡੀਓ ਜਾਂ ਆਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਨਓਬਜੈਕਸ਼ਨ ਲੈਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਫੀਸ ।	੧. ਤਨਖਾਵਾਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਐਡਵਾਂਜ਼ਿਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। (ਇਹ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਆਮਦਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।) ੨. ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੈਂਟਨੇਂਸ ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ। ੩. ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਜੋ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਆਪ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਬਜਟ ਪੁਜੀਸ਼ਨ

ਹਰ ਤਖਤ, ਜੋਨਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਐਸ ਜੀ ਪੀ ਐਸ ਦਾ ਹੈਡ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਸਲਾਨਾ ਬਜਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਗੇ। ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਐਸ ਸੇਵਾ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾ ਚੀਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜੋ ਵੀ ਹੈਡ ਹੋਵੇ ਆਪਣੇ ਮੁਹਤਿਹਤ ਸਾਰੇ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਸਟਾਫ ਦੇ ਖਰਚੇ, ਸਾਲ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ, ਭਤਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨਨ ਖਰਚੇ ਆਦਿ ਦਾ ਬਜਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਉਹ ਬਜਟ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣਗੇ। ਕਮੇਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਆਪਣਾ ਬਜਟ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨਨ ਖਰਚੇ ਤੇ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਬ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਕੇ ਜੋ ਬਜਟ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਕੰਟਰੋਲਰ ਆਫ ਐਕਾਊਂਟਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਜਟ ਵੀ ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ। ਸਾਰੇ ਬਜਟਾਂ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਕੰਟਰੋਲਰ ਆਫ ਐਕਾਊਂਟਸ ਸਲਾਨਾ ਬਜਟ ਤਿਆਰ ਕਰਣਗੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਸਿਥਤੀ ਬਣਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਾਰਿਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਐਡਵਾਂਜ਼ਿਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੇਣਗੇ। ਕੰਟਰੋਲਰ ਆਫ ਐਕਾਊਂਟਸ (ਸੀ ਓ ਏ) ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਇਸ ਗਲ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰਖੇਗਾ ਕਿ ਖਰਚੇ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਬਜਟ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋਣ। ਅਗਰ ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੇ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਤੁਰੰਤ ਸੀ ਓ ਏ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਸੀ ਓ ਏ ਉਸ ਖਰਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਧੰਨ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਸੋਲਿਡੇਟਿਡ ਫੰਡ ਆਫ ਸਿਖਸ ਵਿੱਚੋਂ ਦੇਵੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਨਮਾਨ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਕਿ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤੇ ਸੰਸਥਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਾਂ, ਇਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਟੀ.ਜੇ.ਬੀ. ਤੇ ਐਸ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਐਸੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜੋ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਵਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸਨਮਾਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਹਰ ਸਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਿਸੀ ਐਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਮਤਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਾਪਦੰਡ ਦੇ 10 ਪੁਆਇੰਟ ਵੀ ਸੋਚੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਇਹ ਮਤਾ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਐਸਾ ਸਲਾਨਾ ਸਨਮਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਜਰੂਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਨਮਾਨ ਦੀ

ਰਾਸ਼ੀ ਭਾਵੇਂ 100000/- ਰੁਪਏ ਹੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ ਜਾਂ ਮੁਮੈਂਟੋ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ ਉਥੇ ਹੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ੍ਰੋਤ ਬਣੇਗਾ। ਇਸ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਹਿੱਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਾਹਿੱਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਦਾ ਸਾਹਿਬ ਫਾਲਕੇ ਐਵਾਰਡ ਭਾਵ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਸਨਮਾਨ ਹੋਵੇ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਬੇਨਤੀ

ਉਤੇ ਦਿੱਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚਾ ਸਾਡੀ ਕਲਪਨਾ ਦਾ ਇਕ ਤੁਛ ਜਿਹਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਕੋਲ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਛੇ ਵਿਚਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਸਾਡੀ ਸਿਰਫ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਆਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਠੋਸ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਪੈਣਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਹਰ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਮਾਪੇ, ਹਰ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਹਰ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਲੀਡਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੇ ਸਾਡੇ ਸੁਨਿਹਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਸਕਣ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਦੇ ਸਕੇ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਤਿਤ ਪੁਣੇ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਨੀਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਾਂਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਵੀ ਤਰੱਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ੀ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਇਨਸਾਨੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਂਦ ਕੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਸਾਡੀਆਂ ਕਦਰਾ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਮਨਾ ਵਿੱਚ ਵਸਾ ਕੇ ਰੱਖੇ। ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਨਫਰਤ, ਈਰਖਾ ਤੇ ਦ੍ਰੋਸ਼ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਇਸ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਕਿ ਲੋਕ ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਗੇ ਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਡਮੁੱਲੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆਣ ਲਈ ਰਸਤਾ ਸਾਫ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਢਾਂਚਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਜੋੜੇਗਾ ਤੇ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਚਾਂਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਮ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਕੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਦੇ ਸਕੀਏ ਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਦੇ ਹੋਏ ਸਭਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵੰਡ ਸਕੀਏ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਸੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਾਲ

ਵੀ-239, ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ।

ਮੋਬਾਈਲ : 9810515174

ਈ-ਮੇਲ : wahgurusjsp@gmail.com

16 ਅਗਸਤ, 2021

Revamping of Gurdwaras Management System

The need for Revamping

It is a matter of happiness for all of us that the whole world is now having regard and appreciation for the Sikhs for their earnest living, dedication and selfless service for entire mankind. However, this appreciation would have been many times more if the Sikhs could apprise the world about their Gurus and the message of love and universal brotherhood as given by them. They could sort out their issues if they were united in their mission and aspirations. Such issues include increasing apostasy, drug addiction among the youth, lack of education, health services and employment for our people. What to speak of other countries, our leadership has not been able to apprise the people of our own country regarding the tenets and teachings of our Gurus, our history, values, traditions and culture and even about our identity and language. We do not have a proper system to know about our population figures, our literacy percentage and even about our dedicated intellectuals and organizations who are making sincere efforts to uplift the Sikh community, politically, socially and financially. There is a considerable lack of unity and uniformity among us which becomes visible from our variations on Maryada, calendar and way of living. Without bothering about whatever our Gurus have taught us we indulge in unnecessary discussions and disputes which sometimes lead to removal of one another's turban making us a laughing stock in the eyes of people. Thus, many Sikhs strongly feel that a revamping of the entire management structure of Gurdwaras is the need of the time. Kes Sambhal Parchar Sanstha has prepared a document to visualize a new structure which may bind all the Sikhs of the world in such a way that everyone feels as participant in taking the vital decisions regarding the community. In other words, a new Sarbat Khalsa system has to be evolved for bringing unity and uniformity among all the Sikhs. This new proposed system has five main organizations (pillars), named below-

1. SGPC and other Parbandhak (Management) Committees
2. Takht Jathedars Board (TJB)
3. The Advisory Committee of TJB
4. Sikh Dharam Parcharak Service (SDPS)
5. Consolidated Fund of Sikhs (CFS)

We will discuss the entire structure in two parts. The first three organizations named above will be discussed in this Part-1. The remaining two important organizations will be elaborated in Part-2. With a view to understand as how these five organizations will be working in coordination and how will they discharge their responsibilities, it can be stated that SGPC based at Amritsar, which is considered as Mini Parliament of Sikhs, will continue to hold the most prominent position vis-à-vis its coordination with other organizations. However, if it is the Parliament, the supreme position holder among the Sikhs will be Jathedar, Sri Akal Takht Sahib (as the President supreme in our country).

The Role of other Committees and Jathedars

Although, we all know that the position of Sri Akal Takht is supreme among all the Takhts, mainly because it was the first Takht created by Sri Guru Hargobind Sahib himself for the purpose of taking important decisions and such decisions continued to be taken by Sarbat Khalsa at this Takht during the

18th Century, the other Takhts also command high authority and equal respect among the Sikhs. There was a time when Jathedar Sri Akal Takht Sahib could impose *Tankhah* (religious punishment) even on Maharaja Ranjit Singh and he had to obey this command. Now the times have changed and it has been noticed that many a times Jathedar Sahib's decisions become controversial and are opposed by the Sikhs. For example, the decision of pardoning of Gurmeet Ram Rahim Singh and then taking the decision back caused considerable resentment among the Sikhs. Further, the increasing political interference has also made difficult for Jathedar Sahib to take decisions in the interest of all the Sikhs. It is also noted that there is no machinery or system to be followed for taking such decisions. The Sanstha has, therefore decided that the vital decisions for the Panth should be taken by a board of all the Takht Jathedars collectively, which we have named as Takht Jathedars Board (TJB).

So Far SGPC is concerned, we admit that it has to play a vital role, but, as the present position goes, not only the functions being performed by this Panthak Parliament are limited, there is a significant lack of systems to be followed for performing such functions. There is no such body of intellectuals which can guide them on different matters. We rarely come to know of any sessions of the committee in which Panthak issues are discussed. The preparation of Budget and its passing by the members also seem to be a decision of a few persons thrust upon the members. Further, it is not possible for the SGPC alone to look after all the historical Gurdwaras in the country and abroad as well as watch the interest of all the Sikhs spread over the globe. We have, therefore, visualized such committees in different parts of the country as well as other countries and all these committees will function as federal associates of the main body. In this way, the management of all the Gurdwaras and the interest of Sikhs living in different parts will be better looked after. At present, even many historical Gurdwaras do not have the required management machinery. Such Gurdwaras can be seen in different states like U.P. and Bihar. For example, there is one Gurdwara at Azamgarh in U.P., where we find a number of handwritten Beers of Sri Guru Granth Sahib as well as Dasam Granth Sahib and also some personal belongings of Sri Guru Tegh Bahadur Ji who had stayed at this place. For the management of this Gurdwara, a team is sent from Agra on some particular days in the year. Further, the Parbandhak Committees in different states and countries can take care of all the Gurdwaras and the Sikhs living in the respective areas of their proposed jurisdiction. It is a known fact that since Pakistan Gurdwara Management Committee came into being, the management of all the Gurdwaras there has improved considerably. Same is true of Delhi Sikh Gurdwara Management Committee. The Haryana Gurdwara Management Committee is still making efforts for its separate recognition. We hold the view that not only in Haryana and Delhi, such Management Committees should be there in all the states, particularly where the population of Sikhs is more than 50,000 and/or the number of historical Gurdwaras is two or more than that. Where such population or number of Gurdwaras is less, more states can be merged under the control of the respective Gurdwara Management Committee. For example, there can be one committee for all the four south Indian states. Similarly, the Maharashtra Sikh Gurdwara Management Committee may be given jurisdiction over Goa and other Union Territories. The eastern states can also have one Gurdwara Management Committee. It is noted that even now one such organization is working for those states having its headquarter at Gurdwara Dhubri Sahib, Assam. In foreign countries, there must be a committee where the population of Sikhs and the number of Gurdwaras is quite significant e.g. U.K., Germany, Australia, New Zealand etc. Where the size of the country is so large as in case of USA and

Canada, there should be two or more such committees. For example, the population of Sikhs in Canada is quite substantial both on the eastern side as well as western side. So there can be separate committees for Eastern Canada and Western Canada.

Some Issues Relating to Committees

When we are planning so many Gurdwara Parbandhak Committees, a number of questions may arise in the beginning, which will have to be sorted out by some prominent Sikhs of the respective areas or can be referred to SGPC to decide the issue in accordance with the procedure which will be discussed in subsequent paras. Such questions may include the number of members in a particular committee and the site of its headquarters. In our view, there should be at least one member for every 10,000 Sikhs and there should be minimum ten members in a committee. Regarding headquarter, it should be at some prominent historical Gurdwara like Dhubri Sahib in East India or Sri Hazur Sahib, Nanded in Maharashtra. Where there is no historical Gurdwara, the capital city should be made headquarter as Kolkata in case of West Bengal or London in case of U.K. In those countries where population of Sikhs is more at some place other than the capital, the said place can be made headquarter. For example, Sydney and Melbourne are such places in Australia, Auckland is the proper place for New Zealand.

Why SGPC should be treated as Supreme?

Some committees or persons may raise this question as if all the committees are to perform similar functions, why SGPC should be treated as supreme and entrusted with overriding powers. This is mainly because of the fact that Punjab in India has the maximum Sikh population and maximum historical Gurdwaras in the world. In view of these facts, the size of SGPC is the biggest with members representing different parts of Punjab. The central shrine of Sikhs, Sri Harmandir Sahib at Amritsar and the three out of five Takhts are also located in this state. As a result, the income of this committee is much more than any other committee. Further, the number of Sikh officers, intellectuals and achievers in different fields will also be more in Punjab as compared to other places. So, it is appropriate that this Gurdwara Parbandhak Committee, which had come into being after a historic struggle, be treated as supreme (shirmani). Consequently it has to act as the central unit with a guiding and supervising role over all its federal associates.

Election System for Members

Although, most of the Sikh intellectual are of the view that process of selection is better than the process of election for the members of SGPC or any other Gurdwara Parbandhak Committee, the long adopted election system as thrust upon us has become now a necessity. However, we all know as how the elections of Gurdwara Parbandhak Committee take place. We really feel ashamed when the candidates who are supposed to work for the welfare of Gurdwaras and the Sikh community use intoxicants, money or other unfair means to attract or pressurize the voters. That is why, the real devoted Sikhs who feel at heart the difficulties and problems of the community, fail to come forward and those who become members have their own axe to grind. Most of them do not have that character or living style which our Gurus have expected from us as per their teachings. The worst thing is that candidates from different parties speak so ill of others that image of Sikhs in the eyes of non-Sikhs is

completely tarnished. They indulge in maligning, character assassination and false accusations which are nowhere approved for the living of a gursikh. So, there is a need to improve the election systems by making certain rules so that the election should look like the election of those who are to serve the Guru, the Gurdwaras, the community and the other people in the true spirit of Sarbat Da Bhala.

Members of SGPC are elected by the Sikh Voters living in Punjab. Similarly, members of DSGMC are elected by the Sikh Voters of Delhi. The arrangements for these elections are done by the respective Governments. It is on this pattern only that the members of other committees can also be elected. Where the Government expresses its inability to conduct the election, SGPC can send a team of observers who can hold such election. There should be minimum qualification and conditions for the persons who want to fight election for becoming member of Gurdwara Parbandhak Committee. The qualification and the rules may vary for different committees depending upon the conditions and circumstances of that area. However, two things must be ensured before allowing anyone to fight such an election. Firstly, the minimum qualification, both academic as well as relating to Sikh religion including knowledge of Punjabi language. Secondly, any such person fighting this election must be living in a Sikh way with the identity of unshaven hair and a turban (for a male person) on his head. It is not only he alone, but any member of his family like son or son-in-law should also not be without hair as prescribed by our Guru as a part of our Maryada. The contestant will have to spend minimum amount on his/her election campaign by self or the party and should not accept any donation or help from any other person or organization. Nobody should be allowed to use any bad words or make any personal criticism for his opponent. He not only personally should avoid such maligning or backbiting, but nobody else including media on his behalf be permitted to do so. Everyone should tell about himself/herself, personal or party's achievements and their vision as how will they be able to bring reforms in the present system and will work for the upliftment of the Sikh community. Anyone violating such rules may be disqualified for contesting. If in a particular area, the Amritdhari Sikhs are less in number, a non-baptized Sikh having Sikh identity of unshorn hair be permitted to fight for membership. Further, there should not be any charge sheet filed against him/her or a criminal case pending in the court. It may be mentioned here that under such circumstances, where a number of Sikhs follow a different Maryada or do not observe the Maryada of unshorn hair, but have faith in Sikh religion like Naamdharis, Radha Swamis, Sindhis, Sikligars etc., the committee may nominate one or more persons as members with a view to give them the required representation.

The Executive Committees and Nominated Members of SGPC

After the election of SGPC members, all the members should meet and elect their President and other office bearers. It may be mentioned here that as the position of the President of SGPC is highly significant, he should be elected by the members after a careful consideration. He should not be elected under any political pressure. These office bearers should not be more than five. They will constitute a sort of the cabinet of the Sikh Parliament which has to take important decisions. Apart from these office bearers, there will be fifteen others members of this executive. Five members will be selected from the members of SGPC, five out of the nominated member and the remaining five out of the distinguished Sikhs. We will now discuss as who will be nominated members. We know that there is a prevalent practice in the SGPC as well DSGMC to co-opt certain members. We have devised a system for this

purpose also, otherwise, generally those persons are co-opted whom the political Bosses want them to be inducted without election. As per our proposal, the office bearers will take steps to call for names of suitable members from various committees. Each committee depending upon the number of its members will send the bio-data of one or two persons to the SGPC for the purpose of nomination. If the office bearers have objection against someone because of his bio-data, the relevant committee will be requested to send another name in his place. All such names approved by the office bearers will be nominated as members of SGPC. In other words, they will be representing their own committees in the central organization. Out of these nominated members which will number not more than 50 to 60, five members will be taken for the executive. The selection of these five members will be made by the office bearers of SGPC considering their qualification, services and experience. The other five members to be taken for the executive will include two members from SDPS, not less than the rank of Directors and three members will be those who have won name and fame in the field of education, as a writer and one from any other field in which he has won laurels. Out of the nominated members, minimum six and maximum eight will retire every year and in their place new members will be nominated. When on the expiry of the term of the SGPC, a new committee is formed, it will undertake this exercise again to constitute its executive. In short executive committee of the SGPC headed by the President of the SGPC will consist of office bearers, five from among other members, representing the SGPC, five nominated members from other committees and five members nominated from the Sikh intelligentsia.

Functions of SGPC

SGPC will have regular sessions in which Panthak issues or important matters arising during the relevant period relating to Sikhs will be discussed. Further, SGPC will form different committees (in addition to the executive committee) which will deal with Dharam Parchar, education, health projects, social matters and economic issues. As we have proposed a separate service cadre for the Sikh Preachers like a -2 service of the Governments, one of the committees made by the SGPC will function as a commission relating to all service matters of the new cadre. All such committees made by SGPC will be headed by competent persons in the respective field and will not be less than the rank of Directors in the Government or professional setup. For example Dharam Parchar Committee, a Director from SDPS, for the finance committee, a CA for the building maintenance committee, a civil engineer and for security committee a high ranking retired officer from the Army may be appointed. Some people may be thinking as what kind of social works can be taken by the SGPC. It is not a hidden fact that in the present day world, solving social, financial and educational problems helps in propagating religion. So, a relevant committee dealing with such problems may create a marriage bureau for helping the Sikh parents in selecting a suitable match for their children. Similarly, an employment exchange can be made where Sikh employers and those looking for jobs may be registered and suitably introduced. Cooperative societies can help those Sikhs who want to do their business or carrying on their professions by giving them loans on low interest rates. Further, opening of guidance centers for professionals and students, organizing agriculture guidance camps for farmers, creating sports academies for preparing sports persons are other important works required to be done under the patronage of SGPC. Thus, in addition it's main work of Dharam Parchar and maintenance of Historical Gurdwaras and other institutions run

under their control, many other social, educational and economic functions will also be under taken by them and other committees for their respective areas.

Secretariat of Gurdwara Parbandhak Committees

Like SGPC, members of other committees will also be elected by the Sikh voters living in the respective areas. For that purpose, much before the election, such Sikh voters must be identified and photo ID's be provided to them to avoid any kind of confusion at the time of polling. The members so elected in each of these committees will elect their President and other office bearers as per their requirements. Each of these committees like SGPC will have its headquarter office and Secretariat. The SGPC Secretariat will have a Chief Secretary under whom all the committees and Departments will work. Chief Secretary himself will be accountable to the President. Similarly, all other committees may appoint a Secretary for the said purpose. So far staff is concerned, its appointment will be made considering the need and the expenditure involved in this regard. All kinds of works specified for SGPC will have to be undertaken by other committees also for their areas. It may be clarified here that where there is no historical Gurdwara and the committee has been made mainly on the ground of substantial Sikh population in that area, such committee will be looking after the social, the economic and the cultural interests of the Sikhs living in that area. These kinds of committees may setup separate units or cells for different kinds of works or for the people living far away from the headquarter.

Transparency in Kar Sewa and other Contracts

Sewa is one of the prominent aspects of Sikh living. It may be done in different ways. Some people do sewa just by donating money, whereas many others render services physically. Kar Sewa means physical service for construction of a building to be used for the benefit and welfare of the people. It may be a Gurdwara, an educational institution, a hospital and so on. This concept was started by Guru Nanak Dev Ji during his spiritual journeys when he encouraged the devotees to undertake such works for such a purpose. Guru Amar Dass Ji encouraged this kind of service while getting the Bauli Sahib constructed at Goindwal Sahib. Kar Sewa has also been associated with the sarovar at Sri Harmandir Sahib, Amritsar right from the time when the sarovar was levelled by Abdali. This kind of sewa was again done in 1923, 1973, and in March 2004 when lacs of people dedicated themselves to do Kar Sewa for the sarovar. Now it has become common to do Kar Sewa at many places for renovation/reconstruction and beautification of Gurdwaras. However, it has been noted that the spirit of Kar Sewa is many a times lacking. Further, the persons who do Kar Sewa cause considerable damage to our heritage. It has also been noticed that in some cases there is misutilization of funds and valuables donated by the devotees. In our view, this noble service should be entrusted after a careful consideration of all the facts and circumstances. No Kar Sewa should start at any place unless it is approved by the relevant management. So, SGPC or any other committee, while approving such a Kar Sewa for a particular place, must ensure that the same is allotted to those who have a true spirit of service and who will follow the rules and conditions specified for the same. It should be their first duty to see that no harm is done to our heritage, rather, Kar Sewa should aim at saving and preserving the same. The boxes kept for the people to put in their donation secretly must be kept under responsible person and when the same are periodically opened, it should be in the presence of five persons, Kar Sewaincharge or his representative, two persons from Gurdwara

Parabandhak Committees and two respectable Sikhs from Sangat. The total money should be accounted for and added in the account of the committee. The committee will keep the daswand out of it and will hand over the balance amounts to be utilized for sewa. The four persons (apart from the incharge of Kar Sewa) who are to be present at the time of counting and signing the account must be changed after every three or four months. The Kar Sewaincharge can keep an account of the expenditure and submit the same to the committee after a mutually agreed period. Like Kar Sewa, the committees are required to give contracts to people for other things like supplies of Rumalas, Prashad materials, supply of flowers and so on. In that case also, there should be transparency. Tender should be issued and the contract should be given to that person who can provide quality at minimum expenditure. The entire procedure should be kept open for verification, as and when required. Right to Information act must be applicable to each and every committee in India (and any parallel laws in other countries) so that there remains no doubts regarding functioning of the committee. This will end the leveling of unnecessary allegations by the opponents and will improve the image of the committee members and their relations with others.

The Duties of Takht Jathedars

Before we go into its details regarding Takht Jathedars, the Sanstha feels to enumerate the main duties of Jathedars. The duties of each one of Jathedars and also collectively as members of TJB, are supposed to include satisfying of queries of the seekers on Sikh religious matters, dealing with interfaith matters, Representing Sikh religion and representing Sikh view point in interfaith gatherings, giving advice on Sikh issues, dealing with complaints against individuals and organizations regarding Gurmat misconduct and violation, and awarding Tankhah (religious punishment) in conformity with the tenets and teachings as contained in Sri Guru Granth Sahib, Sikh Historical Precedents and accepted traditions, resolving conflicts among individuals or groups of Sikhs, doing Dharam Parchar by Kirtan or discourses and, if necessary, issuing edicts in the form of directives for the Sikhs to do or not to do certain things. In performing all these duties they are supposed to observe the principles of natural justice and also keep in view the law and public policies of the Government.

The Takht Jathedar Board

There will be a Takht Jathedar Board (TJB). It will consist of five Jathedars of Takhts and one head Granthi of Sri Darbar Sahib Amritsar. This Board will be assisted by a ten members advisory committee. These ten members will be, chief secretary Sri Akal Takht Sahib, president SGPC, chief secretary SGPC, secretary (director) Akal Takht Sahib, secretary (director) SGPC. These five will be permanent members with president SGPC as the chairman. Chief Secretary Sri Akal Takht Sahib will be convener of the meetings. The headquarter of this committee will be along with the headquarter of TJB at Sri Akal Takht Sahib Amritsar.

The other six members of the committee will be changed every year. They will be, one member of SGPC, two members of other committees, one Sikh scholar, one Sikh officer, one prominent Sikh who has won name and fame in some field. SGPC's member will be nominated by SGPC. Two members from other committees will be nominated by respective committees in turn as given by SGPC and the other three members will be nominated by chairman and the seven members as mentioned above. The decision in

this regard will be taken on the basis of proposals sent by private and government organizations. Decision will be taken by majority and if there is a tie chairman will have a casting vote.

Selection of Takht Jathedars

All the Takht Jathedars, except Jathedar Sri Akal Takht Sahib will be selected out of the proposed names by the members of respective Gurdwara Parbandhak Committees. Thus, Jathedar Talwandi Sabo, Damdama Sahib will be selected by majority vote by the members of Punjab and Haryana Gurdwara Parbandhak Committees. Jathedar, Kesgarh Sahib Sri Aanandpur Sahib will be selected by the Gurdwara Parbandhak Committees of Delhi, Himachal Pradesh, Utranchal and U.P. Jathedar, Sri Hazur Sahib, Nanded will be selected by the Gurdwara Parbandhak Committees of Maharashtra, Madhya Pradesh and South India. Jathedar Sri Patna Sahib is to be selected by Gurdwara Parbandhak Committees of Bihar, West Bengal and Eastern states. The respective committees will call for the names of suitable persons for the said post from the prominent Sikhs and Sikh organization of their areas. These names will be proposed considering the qualification, experience and the contribution of the concerned person for the propagation of Sikh religion and welfare of Sikh community. In our view, the minimum academic qualification of a Jathedar should be graduation in any field with special qualification in the study and research of Sikh religion. His articles, research papers and books will be considered in this regard. He should not be less than 35 years of age and must be an Amritdhari Sikh with a clean image. There should not be any charge on him regarding use of intoxicants, any civil and criminal act which shows his bad character and as far as possible, he should be free from any kind of litigation or social or commercial commitments for earning income. None of his family members including even married sons and daughters should be a patit (apostate) or should have indulged in any act or omission earning a bad name. His willingness and complete bio-data should be recommended by minimum five members of the committee which has to make the selections. This bio-data will be scrutinized by the executive committee of the SGPC and after considering the same and the family background of the proposed person, he will be permitted to contest the selection/election. If the members of the selecting committees can decide without election, the relevant name will be sent to the SGPC which will make the announcement. If decision cannot be taken and election becomes necessary then the polling will be done by secret ballot in the presence of the three polling officers to be nominated by the respective committees and two observers to be sent by the SGPC. These five persons will be responsible for a smooth polling and counting of votes. The result prepared by them will be sent to the SGPC, whose President will make the announcement. The decision by these five persons will be taken by majority. When the names of these four Jathedar are announced by SGPC, they will be sworn in by senior most President in experience/age. The Jathedar Sahib will take an oath that he will perform his duties in a fair and impartial manner following the Gurmat traditions as setup by divine word, Sikh history and precedents. He will follow the RehatMaryada as prescribed by the Takht Jathedar Board.

So far Jathedar Sri Akal Takht Sahib is concerned, his qualification must be of post-Graduation level, both in academics and Sikh religion. The names for this post can be proposed by any Sikh organization including the Gurdwara Parbandhak Committees of any place. The executive of SGPC will consider the

bio-data, qualification, experience, family background and other details as stated above in case of other Takht Jathedars and will shortlist the names for final selection. His election will be made on the basis of the poll by Electoral College consisting of all Gurdwara Parbandhak Committees all over the world. This election process will be like that of the President of country and weightage for the votes of the members will be allocated depending upon the population of Sikhs in the areas of respective Gurdwara Parbandhak Committees. This weightage will be finalized by the SGPC through its executive committee. The name of Jathedar Sahib will be announced by the President of the SGPC, who will also administer the required oath of duties and responsibilities to the Jathedar Sahib. In other words the Akal Takht Jathedar Sahib will be the person, who is approved by if not by all, by maximum Sikhs of the world. Any Jathedar, once appointed will be independent in his functioning and nobody including the Gurdwara Parbandhak Committees will be allowed to interfere in the same. He will complete his term without any fear of removal. However, if there are serious allegations against the Jathedar regarding his character or unfair functioning, the matter will be decided like all other matters by Takht Jathedar Board (except the relevant Jathedar) and action will be taken as per their decision. It may again be clarified that the decision by Takht Jathedar Board is taken on the basis of enquiries and report by the advisory committee which includes prominent Sikhs including the office bearer like Chief Secretary and President of SGPC.

All Takht Jathedars may have their office with minimum personal staff. The Takht Jathedar Board will have its own office at headquarter and required staff under the control of Chief Secretary to Jathedar Sri Akal Takht Sahib. The salaries, pensions and other service conditions of Jathedar and the staff will be governed by the rules to be made by the SGPC through its executive committee. The executive committee may take the opinion of the house on important and sensitive matters. If ten or more members of the SGPC hold the view that a particular issue is sensitive or important and needs discussion in the house, they may raise the issue in the house and the executive committee will be required to hear them and then decide. If there is a sharp difference of opinion among the members, issue will have to be decided by putting it to voting.

Interaction between TJB and Advisory Committee

As mentioned above, the Takht Jathedar Board has to perform various duties. One of the most important duties is to satisfy the queries of the people regarding some religious matters and/or settle any controversial issue so that no doubt remains in the mind of the people on that issue. The advisory committee will be playing an important role in such matters. Their role and interaction will be explained giving example. Before that, it must be made clear that any query from anyone on a religious issue can also be decided at the level of the respective Parbandhak Committee and/or the respective Jathedar Sahib. T.J.B. comes into picture only when the issue is not sorted out at these levels. The following example will make the position clear.

- a) S. Malak Singh of Indore has a problem that his wife has grown lot of hair on her face. If she gets the hair shaved, she violates the Maryada, but, if she does not do it, she becomes a laughing stock in the society. S. Malak Singh wants to know what should she do? He addresses his query to Gurdwara Parbandhak Committee Madhya Pradesh, which will send its opinion to Jathedar

Sri Hazur Sahib, Nanded as Madhya Pradesh Committee is attached to that Jathedar Sahib. Jathedar Sahib, Sri HazurShaib has to satisfy this query. He may do so by consulting his advisor, staff, Gurdwara Parbandhak Committee/committees. There should be a fixed period in which the reply has to go. In our view it should not be more than a month. If Jathedar Sri HazurShaib is of the view that this matter should be discussed by the full Board then he will forward the same to the advisory committee, which in turn will prepare the reply after necessary consultation and then will put up their view before the Board. The Board in its meeting will approve it and the approved decision will be communicated to S. Malak Singh through the Secretariat of Jathedar Sri Hazur Sahib. If it is not possible to convene a meeting of TJB, the Chief Secretary to Sri Akal Takht Sahib can get the decision approved by other Jathedars by post or email or any other method as he deems appropriate. The duty of convening is also that of the Chief Secretary and he can do so following the rules to be made by the advisory committee itself. As per our view, there should be minimum four meetings of TJB in a year. The decision will be taken by majority and if on any issue there are three persons on both sides, the Chairman will have a casting vote and the decision will be taken accordingly. The decision will have to be signed by all the six members of TJB. All important matters received before the meeting will be placed before the Board for decision. Emergency meeting may also be called when some urgent or important Panthak issue needs to be settle immediately.

In the given example, the reply could be given even at the level of Jathedar Sri Hazur Sahib himself. The need to refer to the board could arise only if Jathedar Sahib thought it or if S. Malak Singh was not satisfied with his reply. Further, if an issue is raised by an organization in place of an individual or there may be a dispute among two persons or organizations the procedure will be the same as mentioned above. If some decision has been given by a Jathedar, and the same is accepted by the person concerned as well as there is no contrary view on that issue by any other Jathedar, the same will be accepted throughout the world among the Sikhs. In case if the said decision is not accepted by the persons or the other Jathedar has given a different view, the matter must go to TJB. It is just like any High Court's decision to be accepted by all unless it is decided by the Supreme Court against that High Court. There may be some issues which are relevant for the entire community or which can affect all the Sikhs, such issues must be decided by TJB.

Qualification and other Conditions of Service for the Chief Secretary and the Staff

The Chief Secretary or Secretary must be a Gursikh who has an experience of minimum five years Class-1 service or of ten years Class-2 service. If he has not been in service, he must be atleast a post-Graduate in Punjabi, or Sikh religion or comparative religions. In any case, he must be quite proficient in speaking, reading and writing Punjabi. He should not be less than 35 years of age. Chief Secretary to Jathedar Sri Akal Takht Sahib will be having a number of departments working under him like Accounts Department, Human Resource Department and Dharam Parchar Cell. All these departments will be headed by Directors. Each of these Directors will not be less that 30 years old and must have considerable experience in the required field. For example, Director Accounts should be a chartered accountant of ten years standings or must be a person who has worked in some revenue departments of center or state atleast for ten years. He may be holding a Director's rank in the Government who can be taken on deputation or a retired person. Similar is the position for

Director Human Resources. Director Dharam Parchar must possess a post-Graduate qualification in Sikh religion or must have written books on religious subjects. In other words, he must be a learned person living the life of a Gursikh as per Gurmat way of living.

Difference between SGPC Dharam Parchar Committee and Sri Akal Takht Sahib Dharam Parchar Committee

SGPC Dharam Parchar Committee deals with Gurdwaras, their maintenance, maryada, research etc. and formulates rules and regulations on these subjects. Sri Akal Takht Sahib Dharam Parchar Committee deals with those issues which arise in the minds of the people or disputes which arise among the Sikhs and the organizations. To take example for clarification, if a decision is to be taken as where Guru Granth Sahib Beers should be published or how should these be transported, the rules in this regard will be made by SGPC through its Advisory Committee/Dharam Parchar Committee. However, if a person asks as whether he can carry Guru Granth Sahib Beer in his car from Amritsar to Gwalior, the matter will be decided by the Advisory Committee of TJB. It may again be clarified that this Advisory Committee consists of President SGPC and Secretaries of both the Dharam Parchar Committees of SGPC as well as that of Sri Akal Takht Sahib. In that way, the decision of the Advisory Committee becomes a collective policy decision of SGPC as well as Advisory Committee.

Revamping of Gurdwaras Management System (Part-2)

The two pillar organizations about which we will discuss in details in this second part of our document are

1. Sikh Dharam Parcharaks Service (SDPC)
2. Consolidated Fund of Sikhs (CFS)

Sikh Dharam Parcharaks Service

This service cadre for the Sikh preachers has been imagined by us on the lines of a PCS service, spread over the entire world, that is covering all those areas where the services of such preachers are required. Any Sikh (following the Sikh tradition) between 21 to 24 years of age having a graduation degree is eligible to compete in this exam. General awareness and Punjabi will be compulsory subjects and two other subjects of choice can be taken by the candidate. After the declaration of result on the basis of marks obtained in these four papers, the candidate will have to appear for the interview and medical and then that number of candidates will be selected as will be required. The entire procedure starting from announcement of vacancies and holding of competitive exam till the completion of service of the selected candidates will be under the control of SGPC, which will work as a Public Service Commission through its special wing meant for this purpose. Thus, two months before the exam, all the Gurdwara Parbandhak Committees will inform the SGPC regarding their requirement of preachers in various places of their areas of jurisdiction. For example, if the Rajasthan Gurdwara Committee after considering the population of Sikhs in its Territories, feels that one Parchark is required for Udaipur, one for Jodhpur, two for Jaipur and so on totaling 12, it will inform the SGPC about this number. The SGPC after receiving the requirement from all the Gurdwara Parbandhak Committees will announce the holding of competition for such total number, say 60 as per the schedule announced along with it. Suppose, in the beginning there are no candidates available as per the number of posts required, SGPC can appoint the persons without holding competition after following the procedure as laid down by the SDPS Cell. This kind of position will be in the beginning but gradually the number of persons sitting for the competition will go on increasing. It may be noted that in the beginning, the number of students appearing for IAS exam was very small, but now lakhs of students apply for the same.

SGPS, Hierarchy, Promotions etc.

The candidates selected on the basis of the competitive exam or through some other procedures will have to go through a training for one year at Amritsar, during which period they will be taught, Sikh history, study of Guru Granth Sahib, other Sikh scriptures and comparative study of religions. There will be classes on five days a week for 11 months for these subjects. Practical training like giving lecture in congregation, participating in discussion on a given subject and doing sewa in langar, will also be given on specific days. Visits to historical Gurdwaras will be arranged for them atleast once in a month, with a view to apprise them about the history of those Gurdwaras. After 11 months, they will be given a topic on which they will prepare a thesis after collecting the relevant material from available sources. This probationary period of one year will end with an examination in which marks will be awarded in four

papers as well as the thesis. This training period will be followed by one month stay in allotted district of Punjab, the villages of which will be visited by the trainee for interacting with the people, guiding them to abstain from apostasy and intoxicants. This will increase the confidence of the trainee and his persuasive capacity will also be strengthened, which is very important for a preacher. At the end of one month, the trainee will prepare a report about his interaction with the people, steps taken by him to guide the people to abstain from apostasy, use of drugs and indulgence in sinful activities and the results achieved by him. The concerned SGPC member of the allotted district will not only help the trainee in selecting, visiting and organizing interaction with the people, but will also arrange his boarding and lodging during that month. The said member can also send his observations regarding the trainee in a secret envelop to the concerned persons of SDPS cell. All the trainees who successfully complete their training period of thirteen months will be posted at the places where the preachers are required. These places will not be those where Sikh population is substantial or number of Gurdwaras is big, but It will be a place where awareness about Sikh religion, history and values is not adequate. For example, an area in which people have faith in Sikh religion (like Sikligars, Lubhansetc), but they are not fully aware of its history, teachings etc, will be an appropriate place for Dharam Prachar and such preachers are required there. Such places will be identified by the relative Gurdwara Parbandhak Committees for their areas and SGPC will be informed about the same while giving the position of vacancies. If some trainee fails to obtain minimum 50% marks in the papers, he will be given another opportunity to appear for the probationer's exams. If he is unable to clear in even second time, he can be removed from the service. If there is some valid reason for his failure, then SGPC Director training can send a report that he should be given one more year without giving him the annual increment.

After successful completion of the first training, the trainees will be posted at vacant positions. The Parcharak will get the first promotion after working for atleast four years. Before promotion, another training will be given at Delhi or any other place where some Takht is situated (to be decided by SGPC). During this training four subjects will be taught, 1. Sikh Music, Art and Architecture 2. DasamGranth 3. Vaars and KabbitSwaiyas of Bhai Gurdas Ji 4. Sikh Philosophy and the Present day Issues before the Panth. In addition, training for reading the Bani correctly (Santhia) and doing Katha and/or Kirtan will be part of practical training. Learning some foreign language should be optional and if someone is interested in learning any such language, SGPC will make arrangement for such a training. The purpose is that the Parcharak (Preachers) who are sent on deputation or sent on request from abroad for preaching Sikh religion in that country, may be well trained in the language of that country with a view to have a useful interaction with the people living there. After this training also, there will be an examination and one month work in the villages of Punjab (or in some other state as per the requirement to be decided by SGPC). Other things mentioned above regarding their functioning in the villages after the first training will apply here also. Anyone who fails to clear the exam or perform well in the practical training will not be promoted. Thus, promotion will depend upon the performance reports of the last five years, and clearance of training one and two along with the seniority. If a junior person's record is better, he may be placed higher than that senior whose performance is poor as compared to him. The first promotion will be that of Assistant Director, who will have atleast three Parcharak working under him. The next is Deputy Director, who will have three or four Assistant Directors working under him. The next promotion will be that of Director, who will be the head of a particular area

covered by the respective Gurdwara Parbandhak Committee. If the number of Directors due to any reason is more than one within the jurisdiction of that committee, there will be another promotion of a Chief Director. The Assistant Director, the Deputy Director, Director and Chief Director will be of the rank of Under Secretary, Deputy Secretary, Director and Joint Secretary in the Central Government Hierarchy. SGPC through its relevant Directorate will exercise full control on the postings, trainings, transfers and promotion of the Parcharaks. If some Parcharak is given his choice posting as preacher in a particular Gurdwara Parbandhak Committee's area, he will remain there till the post of Deputy Director. The respective Committee may change him from one place to another within their area. For example, Madhya Pradesh Gurdwara Parbandhak Committee can transfer a person from Indore to Jabalpur. However, while making such a transfer, the committee must consult the Director concerned or if there is Chief Director in that area, he should also be consulted. Further, any such transfer must be brought to the notice of SGPC so that the SGPC remains update regarding any Preacher. So far Director and Chief Director are concerned, their transfer, being in the nature of transfer from the jurisdiction of one committee to another committee, the same can be done only by SGPC. SGPC can do it of its own or on the request of the concerned Director or Chief Director received through respective Gurdwara Parbandhak Committee. Thus, SGPC will take into confidence both the Committees, one from which the concerned person is to be shifted and the other in whose jurisdiction he is to be shifted. The other powers for granting leave and disciplinary action against any officer preacher will vest with that authority which has power to transfer that person. If any committee wants some advice on a matter, it can approach SGPC for such an advice.

Functions of SDPS Preacher and Seniors

The main function of all the Preachers and their seniors is spreading the message of Sri Guru Granth Sahib among the people. They have to apprise the people about Sikh teachings, History, heritage and culture by not only preaching, but also by self example by leading the life of a Gursikh. Thus, he can do anything and organize any function for achieving this objective. Further, whereas historical Gurdwaras are to be looked after by the respective Gurdwara Parbandhak Committees, other Gurdwaras, that is Singh Sabha or Private will be taken care of by this service preachers by adopting such methods that the functioning of committees of those Gurdwaras is not interfered with. For example, if a rule has been made that all the Gurdwaras must have those Sewadars who are at least matric, can read, write and speak Punjabi fluently and have sufficient knowledge of Gurbani, Sikh history, values and traditions, the Preacher can help the Gurdwaras in training their persons in all these things. The Preacher will also see to that such Gurdwaras do not indulge in anything contrary to the Maryada. The Sikh Preacher has also to see to it that the addicted persons are persuaded to give up the intoxicants and organize de-addiction programs and centers for helping them. Similarly, if there is anyone who shaves off his hair and becomes apostate, he must be persuaded to come back to Sikhisaroop. Some people may think that why should the Private Gurdwaras and their management care about the Sikh Dharam Preachers. In the beginning, there may be some difficulties, but gradually such Preachers with their Sikh way of living, sweet speech and warm relations will be able to influence all the people to listen to them. The Private Gurdwara Committees will start consulting and taking help of these Pracharaks in organizing their programs. Further, no Private Gurdwara Committee will like to stay out of the main stream and it will be possible

for them only with the cooperation of such Parcharaks. The Dharam Parcharak Officer will also make efforts to increase coordination and cooperation among the rival groups with a view to strengthen the unity and uniformity among the Sikhs of that area. His clean image and Gurmukh personality will enable him to become a motivator, a guide and a philosopher for all of them. Although, the senior officers in the Hierarchy will evaluate the performance of their juniors and the next seniors will give their comments thereupon, all the seniors will also contribute considerably in planning and implementing programs for propagating Sikh teachings, values and traditions. Whereas the Director will be the head of the Hierarchy within the area of a Gurdwara Parbandhak Committee, the Chief Director will have two or more such Directors working under him. Thus, it will be the duty of Director and the Chief Director to have best of relations not only with the relevant Gurdwara Parbandhak Committees, but also with state and central Government machinery at those places. This kind of warm relationship with all will save them from unnecessary arguments or controversies. For that purpose, they will be mixing with the people, speaking with them in a soft, cultured, language. They will also see to it that they never indulge in any dispute or use abusive language or engage themselves in any kind of activity like vulgar singing, dancing etc., which may be unbecoming. This will be against the conduct rules of their service. Unlike the officers of other services the Parcharak will be free to do Kirtan or Katha in any congregation even if they get payment for that, but, will have to seek permission of their senior. Similarly, reciting Shabad or a poem in some programme will also be allowed. However, they will be doing this in accordance with the rules made in this regard. If any dispute, social or legal between any two Sikhs or their families comes before any Parcharak, he can make efforts for settling such a dispute. In other words, this will be an appreciable act if he helps them in normalizing their relations, but, while doing so he will remain fair, impartial and will take a decision truthfully. He will arbitrate only when both the parties agree for that without any influence or pressure. In any case he will avoid any kind of controversy and will create only goodwill among the community and other people. The Parcharak (Preachers) in the rank of Director and Chief Director may be sent on deputation including for the post of Secretary Advisory Committee or Dharam Parchar Committee. The relevant Gurdwara Parbandhak Committee can also send them on deputation of equal rank by taking permission from SGPC. In case of foreign deputation, it need to be ensured that the concerned person has obtained training and qualification in the language of that country where he has to go. So far disciplinary proceedings are concerned, up to the level of Deputy Director, it can be taken by the respective Gurdwara Parbandhak Committee after calling for a report from the Director and/or the Chief Director, whosoever is the head of that area. If the complaint is against the Director or the Chief Director, the concerned Gurdwara Parbandhak Committee will get any enquiry made and send a report thereof to the SGPC for suitable action.

Historical and Private Gurdwaras

Every Gurdwara Management Committee will manage the historical Gurdwaras falling within their area of jurisdiction. These committees will keep a record of all such Gurdwaras and the programs being organized there. A periodic report will be sent by the Committees to their respective Takht Jathedar. Takht Jathedar of that area will examine the report and if there is any variation in the Maryada or objectional matter, he will discuss the same in Takht Jathedar Board meeting. It means that Takht Jathedar Board will ensure that all historical Gurdwaras observe one and the same Maryada and if there

is any doubt regard Maryada, the matter will again be discussed in the TJB meeting and final decision will be taken by them. It may again be clarified that any decision taken in the TJB meeting involves all Takht Jathedars, President SGPC (who is the Chairman of Advisory Committee), Secretaries of Dharam Parchar Committees (Members of Advisory Committees), Members of other Gurdwara Management Committees and Sikh scholars. There cannot be a body more powerful than this to decide any issue. Further, if an issue needs more elaborate discussion, TJB has the power of seeking opinion of Sarbat Khalsa. How this reference will be made will be discussed in a subsequent paragraph. Coming to the other Gurdwaras, the same be Singh Sabha Gurdwaras and those owned by private persons or organizations. All such Gurdwaras will have to get themselves registered. The application for registration will be sent to the relevant Gurdwara Management Committee through the concerned Preacher. The Dharam Parcharak will examine the application and will send it to the Committee along with a no objection report from him. In other words he will make necessary enquiry and if there is any objectionable matter, he will object to its registration. What are these objectionable matters? The same are violative of the Sikh Principles, that is naming the Gurdwara on the basis of some caste or sect like Ahluwalia Gurdwara, Ramgarhia Gurdwara etc. Gurdwara meant for earning income by a family or a particular class of people. Similarly, if the Granthi appointed in the Gurdwara does not have required qualification or competence to perform the given duties, the Dharam Parcharak may raise an objection. If he does not raise any objection, the Gurdwara Parbandhak Committee will allot a registration number in the series allotted to them by TJB. For example, Madhya Pradesh Gurdwara Parbandhak Committee is allotted series 3002-3999, Bihar Committee is allotted 4002-4999 and West Bengal Committee is allotted 5002-5999. Then all the Gurdwaras falling in these areas will get serial number out of the given series. Thus, Gurdwara Singh Sabha, Kali Ghat, Kolkata may get registration number 5009, Gurdwara Singh Sabha Indore may get registration number 3005. This record of registration on computer will be connected online with the Advisory Committee. So, the entire record of Gurdwaras so registered will be available with the TJB. A question may arise that if a Gurdwara does not register itself or fails to fulfill conditions, then, what action can be taken? There is no need to take any action as the said Gurdwara being unregistered will lose its connection with the mainstream. If public goes to that Gurdwara under the influence of a particular person, it will just be a Dera and Dharam Parcharak and the concerned committee will make all efforts to announce a social boycott of that Dera. In case, their efforts fail and a good number of Sikhs continue visiting that Dera then the matter will be decided by TJB and as per their decision, a Hukamnama may be issued to the Sangat prohibiting them to visit the said Dera.

Issuing a Hukamnama

In the recent years, when some Hukamnamas issued by the Jathedars were criticized or not accepted by the Sikhs, it was mainly because of the reason that proper procedure was not followed. It was also noticed that many a times a Hukamnama was issued to a particular person who did not appear before Akal Takht Sahib and then in some cases that person was expelled from Sikh religion. All such actions do not appear to be proper. Sometime, it appears that it is meant to scare a particular person and also others who did not approve of such an action. The Sanstha feels that a proper procedure of sending a request letter to the person against whom a complaint is there and then following the principles of natural justice, the effort should be to convince a person of his wrong doing. So that he may feel

repentant and himself begs pardon. Forgiveness is one of the cardinal principles of Sikhism. As per the procedure being proposed by us, if there is any complaint against a Sikh by any other Sikh or organization, it should be filed with the concerned committee or Dharam Parchark Service Preacher who can transfer it to the committee for necessary action. The committee will further send it to the concerned Jathedar Sahib with its own comments, if any. Jathedar Sahib will discuss the same with his advisors and if he finds that there is no force in the complaint, he will file it without taking any action. If the complaint is serious, a notice in the form of a request letter be sent to the person complained against and if need be an opportunity of being heard can also be given. After considering the written reply and/or hearing the person concerned Jathedar Sahib can persuade him to avoid any such default in future and award hima religious punishment (Sewa). If the matter is very serious and/or the person concerned does not respond to any notice in a non-cooperative mood, the matter will go to the TJB and will be dealt with as per the procedure discussed above. Similarly, if the complaint against a person or an organization has been made by many persons or the matter is concerned with many persons or the entire community that will also be settled by TJB. TJB can issue an edict to a particular person or to the community on whole as a part of their decision in such matters. The expulsion of a person from the religion should be avoided as it will involve the constitutional right for a person to profess any religion in his own way. However, if the person complained against is engaged in such activities which are detrimental for our religious principles and teachings, Hukamnama may be issued to the Sikh community for social boycott of such a person.

Consulting Sarbat Khalsa in Important Matter

When the matter is very important and concerns the community on the whole, TJB can seek the opinion of Sarbat Khalsa by following a procedure. As per this procedure, TJB Secretariat will mention the issue for discussion and will send it online to all the Gurdwara Parbandhak Committees, which, in turn will forward it to all registered organizations including historical and non-historical Gurdwaras. Gurdwara Parbandhak Committees will give a time of 15 days to all of them to send their opinion on the issue after consulting the Sikhs of respective areas. When the Gurdwara Parbandhak Committees will receive reports from registered organization of their area, they will prepare a final report and add their comments for discussion and verdict to the TJB. This report will be accompanied by a survey chart showing the number of organizations giving the contrary view point on the issue under reference. For example, if the issue is as whether we can use chairs for eating langar or, only those sitting in Pangat on the floor can part take it. The respective committee will inform that 60 organizations have held that it should be served in Pangat sitting on floor only, but 53 organizations have no objection if chairs and tables are used. When TJB will receive all the reports within the specified time (say one month), they will decide the issue in their meeting after scrutinizing the view point of all the Sikh organizations. This way, the concept of Sarbat Khalsa will come into play in the modern circumstances.

Registration of Gurbani Singers and Kathawachaks

All the Ragis including Dhadis (Singers of Gurbani and Vaars), Kathawachaks (those who give discourses) and Pathis (those who perform reading of Sri Guru Granth Sahib) must get themselves registered as it will regulate their functioning as well as complete data of such persons will be available on record. The

concerned authorities will be able to know about their activities, way of preaching and their popularity. They will be registering themselves by filing an application with the Dharam Parcharak of that area, who will make the relevant enquiry and will send the report along with no object to the concerned Gurdwara Parbandhak Committee. As mentioned above in case of registration of organizations, in this case also Gurdwara Parbandhak Committees will allot a registration number to them within the series allotted by the Advisory Committee for this purpose. Ragis can get themselves registered individually or as a group including the names of those who accompany them on musical instruments like harmonium, tabla, sarangi etc. Registration of Pathis can be made at the level of Dharam Parcharak because it is he who need to know as how many pathis are working and which are the Gurdwaras with which they are attached.

Categorization and Training of Ragis etc.

Those Ragis and Kathawachaks who possess high qualification of graduation and post-graduation in Punjabi or Gurmat music related subjects and have been doing sewa minimum for the last two years will not need any training and will be categorized as A or B depending upon their period of service (For example, A category be given for a period of five years and above). All others must clear a six months course and after successful completion of the same they will be placed in B Category. The minimum qualification for being eligible for this course will be matriculation. Those, who are graduate and want themselves to be registered in A Category directly, will have to undergo a specially designed course for one year. These courses will be arranged by the Dharam Parcharak with the help of the respective Gurdwara Parbandhak Committee and for that a minimum fee will be charged (the cost) from the participants.

Contact and Payment to the Ragis

The respective Gurdwara Parbandhak Committee will fix the payment to be charged by all such Preachers of Gurbani (Kirtanias, Kathawachaks etc.). The amount and the basis for fixing such payments will be decided by the SGPC after consulting various Gurdwara Parbandhak Committees. Anyone who wants to invite such Preachers for his personal function or any Gurdwara which wants to use their services will contact respective Gurdwara Parbandhak Committee and the same will fix the program after consulting the relevant Ragis, Kathawachaks etc. If the office of the concerned Gurdwara Parbandhak Committee is far off from a place where the services of Preacher are required, the nearer Dharam Parcharak will help the concerned person and Parbandhak Committee will be approached through him. Every such Ragi or Kathawachak, whose program is fixed, will have to deposit one fifth of the payment to be received with the Gurdwara Parbandhak Committee and this amount will be deposited at the time of filing application. The remaining payment will be made to them by the concerned party or Gurdwara after their duty. An example can be given here for clarifying the position. An organization in Jabalpur wants to have the service of Kirtan (Gurbani singing) by a particular Jatha, say sing and sing. The office of Gurdwara Parbandhak Committee is in Bhopal. The said organization will approach the SDPS officer with an application along with RS. 1000/-, being one fifth of the payment of Rs. 5000/- to be made to this Kirtani Jatha. The concerned officer will contact the committee through email or fax and will deposit Rs. 1000/- in their account. After contacting the Ragis and knowing their

schedule, the committee will fix the appointment (if they are free) for this program. The Ragi Jatha will then contact the concerned organization for other details like location, journey expenses and stay and then will proceed for the program. It may be mentioned here that the money offered by the devotees for the performers is in addition to the payment fixed for their program and they are free to use it in any way. If the Ragi Jatha has to go to the jurisdictional area of some other Gurdwara Parbandhak Committee then SDPS officer will inform both the committees and will deposit the money in the account of the committee in whose jurisdiction the program is to be given. Dhadhis and Kathawachaks will also get their program in the like manner. If the devotee does not mention the name of a particular Jatha then the relevant Parbandhak Committee will allot the program in turn by following roster system in such a way that each one of the registered Preachers gets programs at periodical intervals. Further, if a Ragi Jatha is employed by a Gurdwara as Hazuri Ragi, he will get the fixed pay and the 20% donation condition will not apply in that case. But, if that Jatha gets outside programs, he will be treated like others and the procedure mentioned above will follow. Every Pathi must be educated upto a level as fixed in this regard. If he is 8th Class pass, then he will have to undergo one year diploma course in correct Bani recitation then he will be categorized as B-Category Pathi. If he has qualification as matriculation, he will be graded as A-Category Pathi. In case a Pathi is a graduate with Punjabi as one of his subjects, he will need a diploma course for six months only. Nobody will be allowed to become a Pathi unless he has cleared correct recitation of Bani course. It will be the responsibility of SDPS officer to see that such a course is organized for concerned Pathis and without that nobody is permitted to perform this duty. The entire discussion on this subject shows that a number of academies will have to be started for such courses. Apart from the prescribed course, these academies should hold seminars, lectures and refresher courses from time to time. The SDPS officer may be appointed as a Director of the said academy.

The Position regarding Trust, Societies, Films and Books

Every such society or Trust which is registered with propagation of Sikh religion, directly or indirectly, as one of its objectives, will have to get itself registered with Advisory Committee. For example, opening of a school or an academy where Punjabi language and Sikh religion are to be taught or any institution, which is named after Guru Sahiban or prominent Sikh personality, will need such a registration. For this registration, an application can be filed through SDPS or concerned Gurdwara Parbandhak Committee, who will forward the same to Advisory Committee and Advisory Committee ultimately will allot a registration number. Any authority through which this application has to pass can make necessary enquiry, if any before taking required action. This registration record will be the record of TJB, which will be managed by Advisory Committee. Some nominal fee for registration can be fixed which will be deposited by Advisory Committee in the Account of TJB. Similar procedure will have to be adopted by any film maker or maker of audio/video programme or writer of a book if he requires a no objection certificate from the TJB. In that case Advisory Committee of its own or after consulting some specialists will ensure that there is nothing in the film, programme or the book which may hurt the sentiments of Sikhs or carries something contrary to Sikh tenets and teachings. It may be clarified here that the seeking of no objection certificate is not mandatory. The person who wants it, he can apply by depositing a nominal fee and the Advisory Committee will take necessary action. Once a no object

certificate is issued on behalf of TJB, no Sikh or any organization will have the right to raise any question against it. As present age has a substantial use of social and electronic media in addition to the print media, there has always been a demand that SGPC must have a TV channel for programme relating to Sikh religion. We have an example of Ahmedias who have a headquarter in Qadia in Punjab. Although, they are very small in number as compared to Sikhs, they have a channel of their own which gives programmes relating to their faith day and night. Their head in London also gives messages through this channel. All the Ahmedias are very fond of watching this channel. If we have such a channel, there cannot be a dearth of programmes as we have a treasure trove of Gurbani and a unique history on the basis of which a number of films, serials and dramas can be prepared and broadcast for the information of not only Sikhs but for the whole world. In addition to a TV channel we must have our own newspapers and magazines in different languages as to reach the maximum people in the world. The new management system will see to it that the use of different medias is made for the propagation of Sikh religion and making the people conversant with their faith and identity.

Consolidated Fund of Sikhs (CFS)

This fund will be highly significant as it will be used for development, programmes and projects relating to Sikh religion covering all the Gurdwaras and organizations. It may also be used for the benefit of the Sikh community for improving their economic, educational, social and political status. The discussion in the preceding paragraphs has made it clear that the fund will be raised by mandatory contributions by Takht Sahiban and Gurdwara Committees in different parts of the world. This body will function under the control of controller of accounts and will function independently without any interference from anyone. It's main duty will be to look after the financial affairs of the entire system. Controller of Accounts will prepare the annual budget on the basis of the feedback received from the Takhts, the Gurdwara Parbandhak Committees and the Director or Chief Director of SDPS service. Each one of them will prepare their respective budget showing the expected receipts and expenses during the year under reference. Considering all such budgets, the controller of account will consolidate the position and send it to the Advisory Committee. COA will see to it that expenses are incurred as per the proposed budget, and if any unforeseen expenditure has to be incurred, the same will have to be brought to the notice of COA and he will give permission for the same. If there is any shortage of fund for meeting such an expenditure, he will release funds from consolidated fund of Sikhs. Similarly, when the community is faced with some difficult situation and some funds are needed for that, the concerned Gurdwara Management Committee will inform the COA and ask for such additional funds. How the budget will be prepared by each one of the units mentioned above and what will be its format, the rule in this regard will be made by SGPC in consultation with the Advisory Committee. Following such rules, all committees, Takhts and SDPS will meet their expenses out of receipts and will deposit 20% (10% for Takhts) with CFOS for maintenance of this account. This deposit will have to be made after every six months. For example, the Takht of Sri Patna Sahib prepares a budget in April 2021 as per which the expected receipts are three crores from the devotees, one crore from donations and five lakh registration fee from societies and trusts. As against this, salaries maintenance and other expenses are worked out at Rs. Two crores. The budget will be surplus budget of Rs. Two crores and five lakhs. Actual receipts in the first six months is two crore from devotees fifty lakh from donations, three lakh from

registration fees and fifty lakh from interest and rent of the shops attached to the shrine. So, for the first six months (upto 15th October), the shrine will deposit 10% of receipts totaling Rs. Three crore three lakh. It will be thirty lakhs thirtythousands to be deposited with the CFOS. Similarly, on the basis of the actual receipts from October to March 2022, this mandatory contribution of 10% will have to be deposited with the CFOS before 15th April 2022.

If any Takht or Parbandhak Committee has a deficit budget, it will consult controller of accounts as how the deficit should be met. CFOS will consider the facts and will advise on this aspect of matter. If he feels that another Takht or committee has surplus income, it can discuss the matter with SGPC, Advisory Committee and the concerned committee and may decide to transfer certain funds from the surplus budget source to the CFOS so that the required amount may be sent to the deficit budget organizations. The controller of Accounts may also advise any Takht or Committee to reduce their expenses under a particular head. For example, if CFOS feels that a particular shrine or committee has surplus staff, it can advise to reduce the staff for reducing the expenditure on this head. His advice is binding. In other words, CFOS has the right to control directly or indirectly the accounts of any Takht or Gurdwara Parbandhak Committee. Before we close discussion on this pillar organization, it will be appropriate to highlight the sources of income and expenses of Takhts and Gurdwara Parbandhak Committees.

The Sources of Income and Expenditure of Different Gurdwara Parbandhak Committees

<i>Sources of Income</i>	<i>Expenditure</i>
<ol style="list-style-type: none"> 1. The offering by devotees while paying obeisance at the historic Gurdwaras under their jurisdictional area except that of any Takht falling in their area. 2. Donations given by the tourists from the country and abroad who come to pay their obeisance at the historic Gurdwaras for any purpose like Kar Sewa, Langar etc. 3. Income from schools, colleges, hospitals or any other institutions being run by the concerned Parbandhak Committee. 4. Rent from residential or commercial property owned by the committee. 5. Payment received from the people staying in the inns of the historic Gurdwaras. 6. Registration fee from Gurdwaras other than historic Gurdwaras. 7. Registration fee received from Ragis, Dhadhi and Kathawachaks. 8. Shared amount from Ragis, Dhadhi and Kathawachaks from payment for their programmes. 9. Shared payment from the Preachers in respect of their programmes in foreign countries. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Salaries and allowances to be paid to the staff of historical Gurdwaras and Dharam Parcharaks, Assistant Directors and Deputy Directors. 2. Maintenance expenses of buildings of Gurdwaras and other institutions run by the concerned committee. 3. Langar expenses 4. Expenses on Programmes for Dharam Parchar including travelling expenses. 5. Mandatory contribution of 20% to CFOS.

In addition to the above noted expenses and sources of income of Gurdwara Parbandhak Committees, there will be some additional expenses and matching sources of income for SGPC Amritsar. These include the printing expenses of books, magazines and the Birs of Sri Guru Granth Sahib. The matching income will be from payment received from the persons who require such books, magazines and the Birs. SGPC will have a source of income from competition fee received from the candidates appearing in SDPS exam. But, a separate secretariat under a specified committee or cell will be needed to deal with this service. So, salaries, allowances and expenses relating to training etc. will be borne by the SGPC. Further, apart from their own employees, SGPC will meet the expenditure on the salaries and allowances of Directors and Chief Directors of the Dharam Parcharak Service. The expenditure on salaries and office maintenance of consolidated fund of Sikhs will be met out of this fund only. Thus, controller of Accounts, Directors working under him, Accountants and other staff of this organization will all get their salaries, allowances etc. from this fund.

Sources of Income and Expenses of Takhts	Expenditure
<ol style="list-style-type: none"> 1. The offering of devotees at the Takhts. 2. Donations received from devotees. 3. The registration fee received from Societies and Trusts. 4. The payments in the form of donations received from religious programmes of Takht Jathedars in India and abroad. 5. No objection fee received from the producers of films, audio and video programmes and writers. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Salaries of the staff the salaries and allowances of the staff of the Advisory Committee will be paid out of the income receipts of Sri Akal Takht Sahib. 2. Maintenance of Takht Sahib and expenses on Dharam Parchar programmes. 3. Expenses on tours of Jathedar Sahib and the persons accompanying him for Dharam Parchar in and outside the country.

The purpose of consolidated funds of Sikh is to keep a watch on the budget of all Takhts and Gurdwara Committees so that the offerings and donations given by the devotees are properly utilized under specific heads. It will be a regular audit of all the receipts and expenses. Further, this fund will be helpful in taking up big projects for the benefit and welfare of the community.

Honor for the dedicated Sikh Preacher

Before parting with the discussion on this proposed management, the Sanstha also wants that an annual honour be bestowed upon the Shiromani Parcharak of the year as recognition of his dedication and sincere efforts. The person to be honored may be an individual or an organization. We all know that in every field, such honours are given. For example, in the film world, Dada Sahib Falke Award, in the sports, Rajiv Gandhi Award and in the field of literature, Sahitya Academy Award are given every year. Similarly, this award should be presented every year. The honour must include a Sanmaan Patar or memento and minimum Rs. One lakh to motivate him/her and others to come forward for this purpose.

A humble Prayer

It may be mentioned here that this proposed management document is an ideal concept of our imagination arising out of discussion by the members of the Sanstha. We are sure that many other scholars and organizations will have better views and plans. Our purpose to circulate it among them is to start a discussion on the revamping of the entire structure so that we may sort out our problems and issues with collective wisdom. Concrete steps are needed to bring useful changes. If we want to save our generation, the parents, the teachers and the preachers will have to combine their efforts to impart them required information about our peerless Guruscripture, glorious history and our achievements in different fields. We have to give up personal jealousies and develop the spirit of love and cooperation among ourselves. We hope that all the Sikhs and others will appreciate our sentiments and will contribute usefully to bring the required change. This proposed structure does not violate any religious or social values or hurts any one's sentiments, nor does it contradict any of the legal or constitutional provisions. It is meant to unite all of us and strengthen our relations with warmth and love with all the people of the world so that a message of peace and harmony be spread in the true spirit of Sarbat Da Bhala.

Waheguru Ji Ka Khalsa. Waheguru Ji Ki Fateh.

Surinder Jit Singh Pall

V-239 Rajouri Garden,

New Delhi-110027

Mob. : 9810515174

Email :sjspall45@gmail.com

1st September, 2021

